Ազգ

Azg
armenian daily

29 ՅՈՒԼԻՍ 2000 ՇԱԲԱԹ 141 (2109)

«Ազգը» գնում է արձակուրդ

Չգիտենք իրավունք ունի՞ թերթն ընդհանրապես արձակուրդ գնալու: Երեւի՝ ոչ: Մանավանդ, երբ չի հարցրել ընթերցողների կարծիքը, չի անցկացրել ընթերցողական «հանրաքվե»: Սակայն թերթ-ընթերցող տեւական, գրեթե ամենօրյա մտերմության մեջ, ինչպես բոլոր մտերմությունների պարագայում, գոնե տարին մեկ անգամ օգտակար կլինի ժամանակավոր խզումը, առօրյա հանդիպումների հեւքից, մանրամասնությունների կծիկից, մանրանալու վտանգներից դուրս գալը: Փորձելու ենք հանգստյան օրերին հեռանալ առօրյայի պարտադրանքներից ու կշռադատել մեր հետագա անելիքները, ընթերցողին բավարարելու նոր ծրագրեր մշակել եւ միջոցներ որոնել: Դա երկար չի տեւելու, ընդամենը մինչեւ օգոստոսի 16-ը:

Մինչ այդ, սիրելի ընթերցող, հույս ունենք, որ կկարոտես մեզ, եւ օգոստոսի 17-ի առավոտյան կարոտով կվերագտնենք իրար:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՄ

Մնաք բարով, բաշխիչ ցանցեր

Սեփականաշնորհման օրենքն ընդունվեց երկրորդ ընթերցումով

ԱՆՈՒՇ ԴՈՒԼԱԹՅԱՆ

Այսպիսով, Հայաստանի ռազմավարական արժեքներից եւս մեկի ճակատագիրը վճռված է: Ի՞նչ ենք շահելու, եւ արդյոք կորուստը մեր հնարավոր շահումից անհամեմատ ավելի մեծ չէ՞, ցույց կտա ժամանակը: Անցյալի դառը փորձը, որ հիմա այդքան հաճախ ենք շահարկում Արմենտել, կոնյակի գործարան եւ այլն, մեզ գոնե մի տխուր դաս տվեց՝ գնահատել ունեցած արժեքները, գնահատել քանի դեռ ձեռքիդ է, քանի դեռ չես կորցրել: Մնում է միայն հուսալ, որ գոնե բաշխիչ ցանցերի պարագայում անձնատուր չենք լինի օտար ընկերությունների պայմաններին, եւ դրանք կշարունակեն ծառայել մեզ

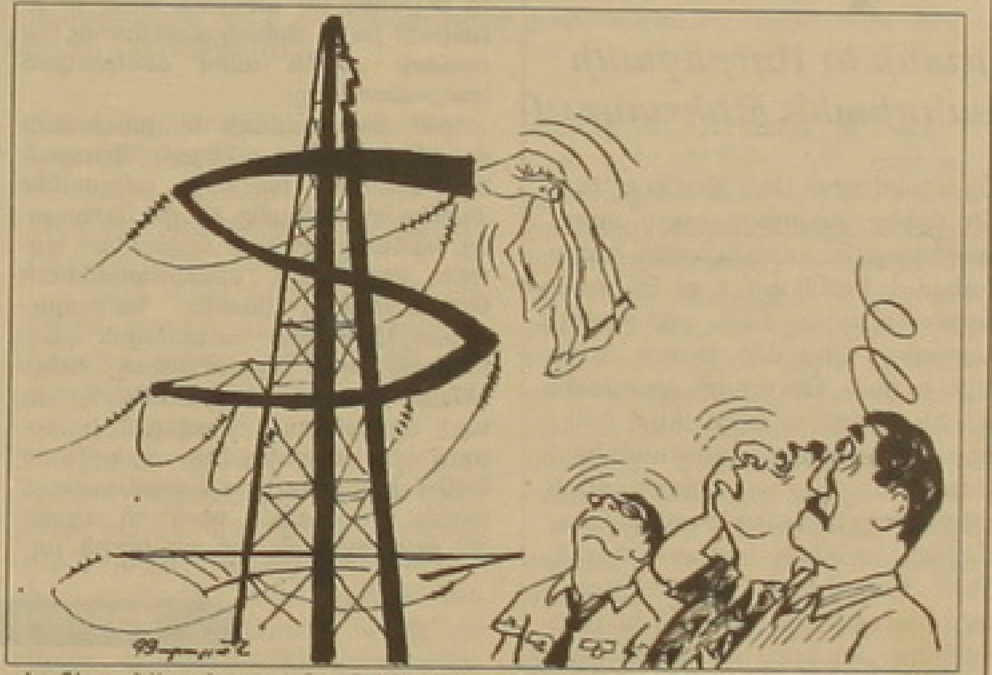

Երեկ ԱԺ արտագնա նիստին ներկայացած 105 պատգամավորներն ունկնդրեցին բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհման օրենքը՝ վերջին 48 ժամվա ընթացքում կատարված լրացումներով ու փոփոխություններով: Մինչ այդ, սակայն, պատգամավորները քվեարկությամբ վավերացրին օրակարգում տեղ գտած երկու համաձայնագրերը, որոնք ստորագրվել էին այս տարվա հուլիսին՝ ՀՀ նախագահի եւ Միջազգային զարգացման ընկերակցության միջեւ: Համաձայնագրերն առնչվում էին Հայաստանին զարգացման վարկ տրամադրելուն. վարկերից մեկը ծառայեցվելու է մեր տրանսպորտային համակարգում սպասվող շինարարական աշխատանքներին, մյուսը՝ սոցիալական ներդրումների հիմնադրամին:

Տես ► էջ 2

ԴԱՏ

Արմեն Տեր-Սահակյանը եւ Ալիկ Գրիգորյանը դատապարտվեցին մահապատժի

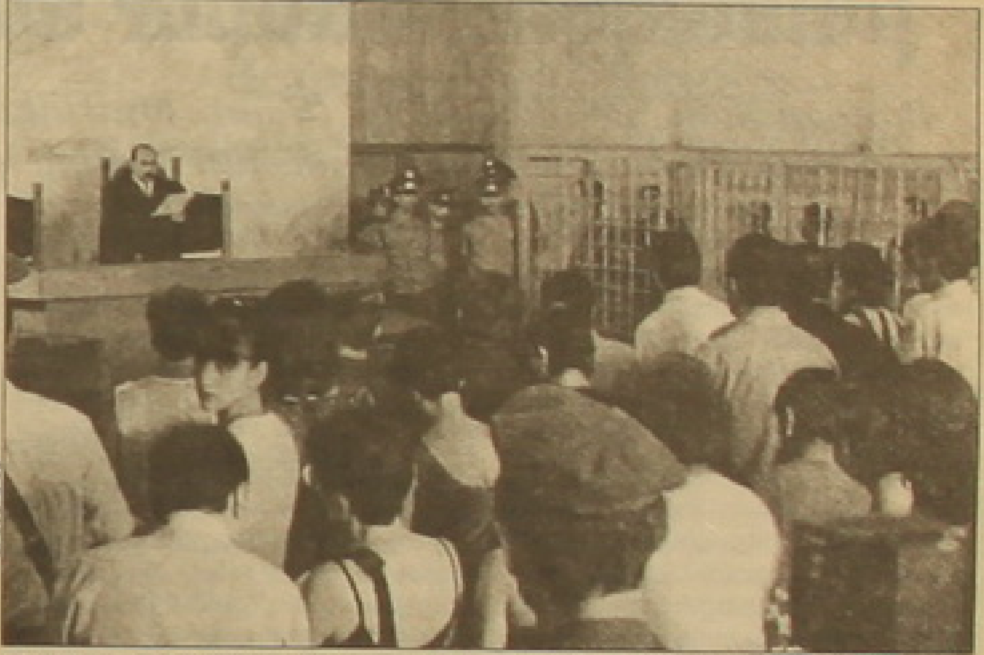

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեւանի Ավան եւ Նոր Նորք համայնքների առաջին ատյանի դատարանը՝ դատավոր Գագիկ Պողոսյանի նախագահությամբ, Արմեն Տեր-Սահակյանի գործով հուլիսի 28-ի դատական նիստում ամբաստանյալներ Արմեն Տեր-Սահակյանին եւ Ալիկ Գրիգորյանին դատապարտեց մահապատժի՝ անձնական ամբողջ գույքի բռնագրավմամբ:

Ամբաստանյալներ Սուրեն Հարությունյանը եւ Արշակ Շուխյանը դատապարտվեցին համապատասխանաբար 11 եւ 10 տարվա ազատազրկման. նրանք արգելանքի են վերցվել դեռեւս 1994 թ.-ից, այսինքն՝ կրել են իրենց նկատմամբ սահմանված պատժաչափի 6 տարին: 9 տարվա ազատազրկման դատապարտվեց Խորայել Սարգսյանը, 8-ական տարվա ազատազրկման՝ Մարզպետ Գրիգորյանը, Ավագ Դավթյանը եւ Աղասի Ավետիսյանը: Վերջինս նախաքննության ընթացքում կես տարի կալանքի տակ է գտնվել, սակայն հետագայում առողջության վատթարացման պատճառով նրա նկատմամբ խափանման միջոց է ընտրվել չհեռանալու մասին ստորագրությունը. սույն դատավճռով Ա. Ավետիսյանը հենց դատարանի դահլիճում կրկին կալանքի տակ վերցվեց: 4 տարվա ազատազրկման դատապարտվեց ամբաստանյալ Գեւորգ Դարբինյանը: Դատավճռով կբռնագրավվի հիշյալ բոլոր ամբաստանյալների ամբողջ անձնական գույքը, նրանք իրենց պատիժը կկրեն ուժեղացված ռեժիմի ուղղիչ աշխատանքային գաղութում:

Այսպիսով, դատարանն ապացուցված համարեց բոլոր 9 անձանց ներկայացված բանդիտիզմի մեղադրանքը եւ նրանցից 5-ին ներկայացված ծանրացուցիչ հանգամանքներում կատարված սպանության մեղադրանքները: Ըստ գործի նյութերի, ՆԳ նախարար Վանո Սիրադեղյանի հանձնարարությամբ Արմեն Տեր-Սահակյանը կազմավորել էր կայուն հանցավոր խումբ՝ բանդա, որը հետագայում ընդգրկվել էր ՀՀ ներքին զորքերի համակարգում:

Տես ► էջ 2

«Ֆիլիպ Մորիսը», «Ռեյնոլդսը», «Բրաուն էնդ Ուիլյամսոնը» եւ մյուսները տուգանվեցին 145 միլիարդ դոլար

Մ. Նահանգներում Մայամիի դատարանը վերջերս տուգանեց ծխախոտ արտադրող ամերիկյան 5 մեծ ընկերությունների, որոնք միասնաբար 145 միլիարդ դոլար են վճարելու որպես հատուցում ազգաբնակչությանը հասցրած իրենց վնասների: Դատարանի վճռում նշվում է, որ շուրջ կես միլիոն ծխող քաղաքացիներ Ֆլորիդայի նահանգում անցնող տարիներին հիվանդացել եւ նրանցից շատերը մահացել են թոքերի քաղցկեղից, սրտի տագնապներից եւ 18 տեսակ այլ հիվանդություններից: Նրանք բոլորն էլ ծխող են եղել: Տուգանված ընկերությունների շարքը գլխավորում են «Ֆիլիպ Մորիսը», որը վճարելու է 74 մլրդ դոլար տուգանք, «Ռեյնոլդսը»՝ 37 մլրդ, «Բրաուն էնդ Ուիլյամսոնը»՝ 18, «Լորիլարդը»՝ 16, եւ այլն:

Փակվել է իտալական «Ունիտա» թերթը

ՀՌՈՄ, 28 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Իտալական «Ունիտա» թերթը՝ Արեւմտյան Եվրոպայում խոշորագույն կոմունիստական կուսակցության երբեմնի խոսափողը, հայտարարել է հրատարակման դադարեցման մասին՝ նկատի առնելով պարտքերը, որ գերազանցել են 30 մլն. դոլարը: Հրատարակության տպաքանակը, որը հիմնադրվել է 76 տարի առաջ, 70-ականներին հասնում էր ավելի քան քառորդ միլիոն օրինակի, սակայն թերթի ընթերցողների թիվը շեշտակի նվազեց համաշխարհային կոմունիստական համակարգի փլուզումից հետո: Բողոքելով «Ունիտայի» փակվելու դեմ, թերթի աշխատակիցները գրավել են թերթի գրասենյակը Հռոմում:

Ստեփանակերտի մահափորձի գործը դատարան կհանձնվի հուլիսի 31-ին

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 28 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հուլիսի 26-ին ավարտվել է տուժածների, մեղադրյալների եւ պաշտպանների ծանոթացումը մարտի 22-ին ԼՂՀ նախագահի դեմ մահափորձի փաստի առթիվ հարուցված քրեական գործի նյութերին: ԼՂՀ գլխավոր դատախազության հաղորդման համաձայն, քննչական խումբը պատրաստում է մեղադրական եզրակացությունը: Նախատեսվում է գործը դատարան հանձնել հուլիսի 31-ին:

Սեմիպալատինսկի միջուկային զինափորձարանի վախճանը

ՍԵՄԻՊԱԼԱՏԻՆՍԿ, 28 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հզոր պայթյուն կհնչի հուլիսի 29-ին Սեմիպալատինսկի զինափորձարանի N 160 հորանում: Ինչպես ռազմական նորությունների գործակալությանը հայտնել են Ղազախստանի կառավարության աշխատակազմից, 100 տոննա հաշվարկված տրոտիլի պայթեցումը կդառնա նախկին խորհրդային միջուկային զինափորձարանի ամբողջ ենթակառուցվածքի վերացման հատուկ գործողության վերջին ակորդը: Այդ ծրագրի շրջանակում միջոցառումներ են իրականացվել 5 տարի շարունակ ԱՄՆ միջոցներով: Աշխատանքի ընթացքում ապամոնտաժվել կամ պայթեցվել են բազմաթիվ հորաններ, թունելներ, հորանցքեր եւ հորեր: Հուլիսի 29-ին Սեմիպալատինսկի միջուկային զինափորձարանը գործնականում կդադարեցնի գոյությունը:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

ՆԱՏՕ-ի փոխքարտուղարը բանակցությունները շարունակեց Թբիլիսիում եւ Բաքվում

ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարի քաղաքական հարցերով տեղակալ Քլաուս Փեթեր Քլայբերը Հայաստանի բարձրաստիճան պաշտոնյաների հետ բանակցելուց հետո ուղեւորվեց Թբիլիսի, այնտեղից՝ Բաքու: Պրն Քլայբերը տարածաշրջան է ժամանել ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Ջորջ Ռոբերտսոնի սեպտեմբերին Հայաստան, Վրաստան եւ Ադրբեջան կայանալիք այցը նախապատրաստելու: Հարավկովկասյան երեք հանրապետությունները, ինչպես ԽՍՀՄ նախկին բոլոր հանրապետությունները, բացառությամբ Տաջիկստանի, Հյուսիսատլանտյան դաշինքի կազմակերպության հետ շփվում են «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրի շրջանակներում: Մի քիչ ավելի բարձր է ՆԱՏՕ-Ռուսաստան եւ ՆԱՏՕ-Ուկրաինա հարաբերությունների ֆորմատը:

Ինչպես հայտնի է, պրն Քլայբերը Հայաստանի իշխանությունների հետ քննարկել է Հայաստան-ՆԱՏՕ ապագա համագործակցության, տարածաշրջանի հակամարտությունների, տարածաշրջանի անվտանգության եւ կայունության հնարավոր համակարգի խնդիրներ:

ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարի քաղաքական հարցերով տեղակալը երեկ հանդիպել է Վրաստանի նախագահ Շեւարդնաձեին, իսկ այսօր Բաքվում կբանակցի Ալիեւի հետ:

Հյուսիսատլանտյան դաշինքի գլխավոր քարտուղար Ջորջ Ռոբերտսոնն իր պաշտոնում առաջին անգամ է ժամանելու Հարավային Կովկաս: Դաշինքի նախորդ գլխավոր քարտուղարը՝ Խավիեր Սոլանան, երկու անգամ 1997 եւ 1998 թթ. այցելել է տարածաշրջանի երկրներ:

Թ. Հ.

Երեկ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը ընդունելով Քլաուս Քլայբերին, ներկայացրել է ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ներկա ընթացքը, ինչպես նաեւ հարցի կարգավորման վերաբերյալ Հայաստանի դիրքորոշումը: Պարոն Քլայբերն ասել է, որ ՆԱՏՕ-ն տարածաշրջանի նկատմամբ հատուկ մշակված քաղաքականություն եւ դիրքորոշում չունի, սակայն պատրաստակամ է աջակցություն ցուցաբերել վստահության մթնոլորտի ամրապնդման համար

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Ռուսաստանի իշխանությունները վերջին ամիսներին մի քանի անգամ հայտարարել են, որ ուժեղացնում են իրենց ազդեցությունը Կասպից ծովի ավազանում: Եթե նախկինում Բաքվի իշխանությունների ընդգծված արեւմտամետ քաղաքականության ի հակակշիռ Մոսկվան Կասպիցի իրավական կարգավիճակի շուրջ Ադրբեջանի նկատմամբ կոշտ դիրքորոշում էր որդեգրել, ապա այսօր ռուս-ադրբեջանական երկկողմ փոխհարաբերություններում նկատելի ջերմացում է զգացվում, եւ որդեգրած կասպյան քաղաքականությանը (այսինքն իր դիրքերն ուժեղացնել Կասպից ավազանում), եւ որ քիչ կարեւոր չէ՝ կխրտնեցնի իր կողմը թեքվող «չեզոք» Թուրքմենստանին, տարածաշրջանի կարեւորագույն գործընկերոջը Իրանին:

Հենց վերոշարադրյալ հարցերի ենթատեքստով է Հայաստանի համար կարեւորվում Կասպիցի ապագա կարգավիճակի հարցը:

Մինչ օրս առափնյա հինգ երկրները Կասպիցի հարցում միասնական դիրքորոշում չունեն: Ռուսաստանը եւ Ղազախստանը համաձայն են կնքվել: Թեհրանն առաջարկում է լճի ջրերը, հատակը եւ ընդերքը կամ համարվում են ընդհանուր բոլոր հինգ երկրների համար, կամ, եթե որեւէ երկիր ցանկանում է բաժանել, ապա հարցը պետք է քննարկել: Իրանի համար կարեւորագույնը Կասպիցը չռազմականացնելու խնդիրն է, այսինքն Կասպիցի ջրերում անթույլատրելի է երրորդ երկրի ռազմական ներկայությունը: Նիյազովն առանց Իրանի անհնար է համարում որեւէ հարցի լուծում՝ անտեսելով Ադրբեջան-Թուրքմենստան կնճռոտ հարցերում իր դժգոհությու-

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Կասպյան հնգյակին ծանր բանակցություններ են սպասում

Ռուսաստանի, Ղազախստանի, Իրանի, Թուրքմենստանի եւ Ադրբեջանի փոխարտգործնախարարները օգոստոսի սկզբին կհանդիպեն Թեհրանում

պես հետեւանք Մոսկվան փորձում է Կասպիցի հարցին միացնել Հեյդար Ալիեւին: Կասպիցի ապագա կարգավիճակն Ադրբեջանի ամենացավոտ խնդիրը չէ: Բաքուն Մոսկվային մերձենալով կփորձի վերջինիս «օգնությամբ» ետ բերել դե ֆակտո կորցրած Ղարաբաղը: Հիշենք, երբ նախագահում էր ռուսամետ Մութալիբովը (մինչեւ 1992 թ. գարուն), Ադրբեջանը ԼՂ-ի դեմ պատերազմում գրեթե ոչինչ չէր կորցրել: Ավելին հենց ռուսական զենքի գործադրումով հայաթափ արվեցին Շահումյանի, Շամխորի, Գետաբեկի շրջանները: Արդեն այս հուլիսի վերջերին նախատեսվում էր արտգործնախարար Գուլիեւի այցը Մոսկվա, որը հետաձգվել է մինչեւ սեպտեմբերի կեսերը, մինչդեռ քննարկվող հարցերի օրակարգը մնացել է նույնը. ԼՂ հակամարտության կարգավորում, Կասպիցի կարգավիճակ, Հայաստանին Ռուսաստանի զենքի վաճառելու խնդիրներ:

Ինձ թույլ եմ տալիս անել հետեւյալ եզրակացությունը. եթե Մոսկվան, հաշվի առնելով իր ջերմ հարաբերությունները եւ Ղազախստանի, եւ Թուրքմենստանի, եւ հատկապես Իրանի հետ, Կասպիցի կարգավիճակի հարցում չընդառաջի Ադրբեջանին, ապա փոխարենը կարող է զոհաբերել հայ-ռուսական հարաբերությունների, այդ թվում Ղարաբաղի մի մասը: Հավանաբար Մոսկվան հենց վերջին տարբերակով կառաջնորդվի, քանի որ ընդառաջելով Ադրբեջանին՝ Կասպիցի կարգավիճակի հարցում կխախտի իր իսկ որ-

ծովի հատակը բաժանել համապատասխանաբար ռուսական եւ ղազախական հատվածների՝ մակերեւույթը թողնելով երկկողմանի օգտագործման: Ամենակնճռոտ հարցը Ադրբեջանի եւ Թուրքմենստանի միջեւ է՝ կապված «Չիրագ» եւ «Ազերի» (թուրքմենների լեզվով՝ «Սերդար» եւ «Օսման») վիճելի հանքավայրերի հետ: Սափարմուրադ Նիյազովն ասում է՝ որեւէ զիջման չի գնա: Ռուսաստանը Բաքվին եւ Աշգաբադին վիճելի հարցը վճռելու համար առաջարկում է երկու հանքավայրերը շահագործել «50 տոկոս Ադրբեջանին, 50 տոկոս Թուրքմենստանին» սկզբունքով՝ ընդհանուր օգտագործման թողնելով ջրաշերտն ու մակերեւույթը: Այս տարբերակով Ռուսաստանը փորձում է ծովային ճանապարհով չկտրվել Իրանից, ինչին կտրականապես դեմ է Բաքուն: Իրանը շարունակում է Կասպիցը լիճ համարել՝ ընդհանուր ժառանգություն ափամերձ հինգ երկրների համար, թեեւ մյուս չորս երկրները փորձում են պայմանավորվածություն ձեռք բերել եւ Կասպիցը դելիմիտացիայի ենթարկել: Թեհրանը շարունակում է պնդել, որ Կասպիցը լիճ է, եւ 1982 թ. ընդունված կոնվենցիան չի կարող վերաբերել լճերի կարգավիճակին, որ 1921 եւ 1940 թթ. ԽՍՀՄ-ի եւ Իրանի միջեւ կնքված Կասպիցը շահագործելու մասին պայմանագիրը շարունակում է մնալ ուժի մեջ, քանի որ ԽՍՀՄ-ի փլուզումից հետո ափամերձ նորանկախ երեք երկրների, Ռուսաստանի եւ Իրանի միջեւ նոր պայմանագիր չի

նը Մոսկվային: Ադրբեջանի եւ Իրանի միջեւ Կասպիցի շուրջ տարակարծությունն առավելապես քաղաքական է: Բանն այն է, որ Թեհրանը մտահոգություն ունի, թե Բաքուն Կասպիցը կդարձնի երրորդ երկրի՝ ԱՄՆ-ի կամ Թուրքիայի ռազմածովային հանգրվանների վայր: Երկրի հոգեւոր առաջնորդ Ալի Խամենեին օրերս մեղադրեց Ադրբեջանին «Կասպիցի նկատմամբ անհիմն հավակնությունների համար»: Խամենեին Հարավային Արդաբիլ քաղաքում հայտարարեց. «Իրանն իր սահմանների մոտ թույլ չի տա թշնամական պետությունների զինվորական գործողություններ»: «Ջերկալո» թերթի կարծիքով, սա առաջին դեպքն է, երբ Իրանի առաջին դեմքը հրապարակավ քննադատում է Ադրբեջանին: Թերթի կարծիքով, Իրանը Մոսկվայի «խնդրանքով» է քննադատում Բաքվի գործողությունները՝ կապված Կասպիցի վիճահարույց խնդրի հետ:

Օգոստոսի սկզբներին Թեհրանում Ռուսաստանի, Ղազախստանի, Թուրքմենստանի, Ադրբեջանի եւ Իրանի փոխարտգործնախարարները կբանակցեն Կասպիցի իրավական կարգավիճակի շուրջ: Մինչ այդ, ինչպես հայտնի է, ՌԴ նախագահի հատուկ բանագնաց Կալյուժնին առանձին բանակցություններ է վարել Ալիեւի, Նիյազովի եւ Նազարբաեւի հետ: Հաշվի առնելով Կալյուժնիի առաքելության ձախողումը, պետք է ենթադրել, որ Թեհրանում առաջընթաց չի գրանցվի:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Արմեն Տեր-Սահակյանը եւ Ալիկ Գրիգորյանը դատապարտվեցին մահապատժի

Սկիզբը էջ 1

Նախարարի հանձնարարությամբ կատարվել էին Աշտարակի շրջգործկոմի նախագահ Հովհաննես Սուքիասյանի, նրա վարորդի, Հայաստանի երկաթգծի վարչության պետ Համբարձում Ղանդիլյանի, նրա վարորդի եւ ուղեւորի սպանությունները, ՀՀ դատախազության քննչական վարչության պետ Վլադիմիր Գրիգորյանի դեմ մահափորձը: Գործով ապացուցված է, որ Աշտարակի շրջգործկոմի նախագահի եւ նրա վարորդի սպանությանը մասնակցել են Ալիկ Գրիգորյանը եւ Արթուր Ալոյանը, Հ. Ղանդիլյանի, նրա վարորդի եւ ուղեւորի սպանությանը՝ Ալիկ Գրիգորյանը եւ Արշակ Շուխյանը, Վ. Գրիգորյանի դեմ մահափորձին՝ Իսրայել Սարգսյանը եւ Արշակ Շուխյանը, բոլոր երեք դեպքերում սպանության վայր տանող մեքենան վարել է Սուրեն Հարությունյանը:

Դատաքննության ընթացքում սույն գործով գլխավոր ամբաստանյալ Արմեն Տեր-Սահակյանը միայն դատաքննության ավարտին տված ցուցմունքներում հայտարարել էր, որ սպանություններ կատարելու հանձնարարություններ տվել է ՀՀ ՆԳՆ ներքին զորքերի հրամանատար Արծրուն Մարգարյանը, ինքը սոսկ փոխանցել է հանձնարարությունները խմբի անդամներին: Սպանությունների անհրաժեշտությունը պատճառաբանվել է պետական շահերով:

Դատավճիռը ամբաստանյալների հարազատների մոտ բուռն զայրույթի ալիք բարձրացրեց, թեեւ մեկ տարուց ավելի տեւած դատաքննության ընթացքում ամբաստանյալներն ընդունել են իրենց մասնակցությունը կատարված հանցագործություններին: Դատավճիռը կարող է բողոքարկվել 15 օրվա ընթացքում:

ԱՎՄ

Հաղթանակները չեն սեփականաշնորհվում, հաղթանակները ժողովրդինն են

Ձեւավորվեց Ազատամարտի վետերանների միության Արարատի կազմակերպությունը

Ազատամարտի վետերանների միությունն իր շարքերում արդեն ունի 25.000 անդամ: Երեւան քաղաքում, ՀՀ 35 տարածքներում արդեն ստեղծել եւ գործում են միության բաժանմունքները: Օրերս ձեւավորվեց նաեւ միության Արարատի տարածքային կազմակերպությունը, որի առաջին ժողովը տեղի ունեցավ հուլիսի 27-ին: Ներկաները մեկ րոպե լռությամբ հարգեցին արցախյան ազատամարտի զոհերի հիշատակը:

Ժողովում բացման խոսքով հանդես եկավ ԱՎՄ նախագահող խորհրդի նորընտիր փոխնախագահ Միհրան Մովսիսյանը՝ շեշտելով, որ հայոց թիկունքն արժանի է եղել ճակատին եւ պատերազմում տարած հաղթանակները բոլորինն են՝ ազգինը, եւ ոչ ոք իրավունք չունի սեփականաշնորհել հերոսների արյան գնով ձեռքբերված հաղթանակները:

ԱՎՄ նպատակների եւ խնդիրների մասին ելույթներ ունեցան միության նախագահող խորհրդի անդամներ Համլետ Հովսեփյանը, Մայիս Միրզոյանը, Կանանց խորհրդի նախագահ Կարինե Միրզոյանը, մտավորականների ներկայացուցիչ Սամվել Հարությունյանը, Արարատի տարածքային կազմակերպության նախագահող խմբի անդամ Ռուբեն Հայրապետյանը եւ այլք: Ելույթներում շեշտվեցին, որ թեկուզ եւ ուշացումով ստեղծված ԱՎՄ-ն իր առջեւ դրել է միանգամայն ազնիվ նպատակներ, որոնք են՝ աջակցել կոռուպցիայի դեմ պայքարին, արդարության վերականգնմանը, երկրի բարոյահոգեբանական մթնոլորտի առողջացմանը, ժողովրդի ծանրագույն վիճակի գլխավոր մեղավորներին օրենքի առաջ կանգնեցնելուն, ՀՀ, ԼՂՀ անվտանգության, պաշտպանության հետագա ամրապնդմանը, սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավմանը, զոհված, հաշմանդամ ազատամարտիկների ընտանիքների, առավել անպաշտպան մարդկանց նկատմամբ հոգատարության պահպանմանը, Հայ դատի, նրա առաջին հանգրվան Արցախի հարցի վերջնական իրավական կարգավորման գործին եւ այլն:

Դահլիճում հավաքված ազատամարտիկները միայն պատմություններով էին ծանոթ կենդանի լեգենդ Կոմանդոսին՝ ԱՎՄ-ի նախագահ Արկադի Տեր-Թադեւոսյանին, եւ եկել էին նրա ղեկավարած միությանն իրենց ցավոտ եւ պրոբլեմային խնդիրները ներկայացնելու: Ու բոլորովին պատահական չէր, որ ներկաներից մեկը փաստեց. «Այստեղ շատ կուսակցություններ, միություններ են ժողով անցկացրել եւ անցել՝ ոչինչ չանելով, բայց ԱՎՄ-ի նկատմամբ մեծ հավատ ունենք, հուսով ենք, որ այն բոլոր ծրագրերը, որոնք պետք է իրագործվեն ժողովրդի համար, իրոք գործ եւ իրականություն կդառնան»:

ԱՎՄ խորհրդի անդամները սպառիչ պատասխանեցին բոլոր հարցերին:

Ժողովը միաձայնությամբ ընտրեց Արարատի տարածքային կազմակերպության խորհրդի կազմ:

ԱՎՄ-Ի ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՄ

Մնաք բարով, բախիչ ցանցեր

Սկիզբը էջ 1

Վերադառնալով օրվա գլխավոր խնդրին՝ բախիչ ցանցերի մասնավորեցման օրենքը երկրորդ ընթերցմամբ ընդունելուն, պատգամավորները չէին շտապում անցնել քվեարկության վճռական փուլին: Սկզբում մի քանի պատգամավորներ իրենց հարցադրումներում՝ փոխխոսնակներին ուղղված, համառորեն ցանկանում էին իմանալ, թե ինչու է նման կարեւոր հարցի քննարկման շրջանում նիստերից անընդհատ բացակայում ԱԺ խոսնակ Արմեն Խաչատրյանը: «Բերման ենթարկեք», կարճ ու կտրուկ առաջարկեց պատգամավոր Հմայակ Հովհաննիսյանը: «Մենք ոստիկանություն չենք, որ ինչ-որ մեկին բերման ենթարկենք», ի պատասխան ասաց ԱԺ փոխխոսնակ Տիգրան Թորոսյանը: Այնուհետեւ պատգամավորների մեկ այլ խումբ դժգոհություն հայտնեց, թե ինչու է ազգային հեռուստատեսությունն արհամարհում խորհրդարանի որոշումն ու նիստերը չի հեռարձակում: Տիգրան Թորոսյանը թեպետ խոստացավ հարցը կարգավորել, սակայն այդպես էլ ոչինչ չկարողացավ անել...

Վերջապես անցան բուն նյութին: Հաջորդաբար ելույթ ունեցան էներգետիկայի նախարար Կարեն Գալուստյանը եւ ֆինանսավարկային, բյուջետային ու տնտեսական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Վարդան Խաչատրյանը: Նրանք պատգամավորներին տեղեկացրին, թե ինչ չափով են հաշվի առնված նրանց առաջարկությունները: Ընդդիմությունը, հաշվի առնված եւ օրենքում ընդգրկված առաջարկություններն ունկնդրելով, անմիջապես դժգոհեց. նրանք որոշակի միտում էին նկատել առաջարկությունների հեղինակների ընտրության մեջ՝ համարելով, որ ընդդիմության պահանջները հիմնականում մերժման են արժանացել: Այնուամենայնիվ, 100-ից ավելի առաջարկություններից 32-ն ընդունվել էին:

Քվեարկությունը վերստին հետաձգվեց, այս անգամ՝ վարչապետի հղած նամակի պատճառով: Վերջինս գրավոր պատասխանել էր պատգամավորներ Արտաշես Գեղամյանի եւ Հայկ Բաբուխանյանի հարցմանը, արդյոք այս օրենքը չի՞ անդրադառնալու բյուջեում ծախսերի ավելացմանը: Վարչապետը հերքել էր: Մինչդեռ Արշակ Սադոյանը շարունակեց հարցի քննարկումը՝ մեջբերելով օրենքը, ուր նշված է, որ ռազմավարական օբյեկտների ցանկի հետ կապված ծախսերը մտցվում են բյուջե: Նրա աղմկոտ բողոքն անպատասխան թողնվեց, եւ քվեարկությունը երեկ ուշ երեկոյան ի վերջո կայացավ:

Պատկերը, առաջին ընթերցմանը հաջորդած քվեարկության համեմատ, գրեթե չէր փոփոխվել. 63 կողմ, 38 դեմ, 5 ձեռնպահ արդյունքով օրենքն ընդունվեց երկրորդ եւ վերջին ընթերցումով: Իրենց տեսակետին, քվեարկությունից քվեարկություն, հավատարիմ էին մնացել թե ընդդիմությունը, թե խորհրդարանական մեծամասնությունը: «Կայունությունը», «Միասնությունը», ՀՅԴ-ն, ԱԺՄ-ն գրեթե ողջ կազմով կողմ էին քվեարկել, Կոմկուսը, «Օրինաց երկիրը», «Իրավունք եւ միաբանությունը»՝ դեմ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության [illegible] տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն /562941
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN /phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԸՆԹԱՑԻԿ

Աշխարհում չկա մի գինի, որ անհնար լինի ստեղծել Հայաստանում

Բայց հայերս գինի չենք խմում

«ԽՍՀՄ-ի օրոք փակ հետազոտություններ էին անցկացվում, թե պատերազմների ժամանակ ինչպիսի դեր պիտի վերապահվի գինուն, քանզի ամենահիգիենիկ խմիչքն է եւ կարող է դասվել դեղորայքի շարքը: Մեր ժողովրդի շրջանում պետք է քարոզչություն տանել գինու հատկությունների վերաբերյալ», «Ազգի» հարցերին պատասխանելիս նշեց «Գինեգործների ընկերություն» հասարակական կազմակերպության նախագահ Ավագ Հարությունյանը:

– Պարոն Հարությունյան, ի՞նչ գործունեություն է ծավալում ձեր կազմակերպությունը:

– «Գինեգործների ընկերությունը» հիմնադրվեց 1997-ին մի խումբ գինեգործների եւ գիտնականների նախաձեռնությամբ: Ինչ-որ տեղ եկավ փոխարինելու մինչեւ 1993-94-ը հանրապետության գինեգործարանները միավորող «Արարատ» միավորմանը: Ընկերությունը փորձում է արտադրողների համար ընդհանուր մոտեցումներ մշակել ներքին շուկայի, արտահանման, օժանդակ նյութերի ձեռքբերման հետ կապված:

«Եվրասիա» հիմնադրամի օժանդակությամբ ստեղծել ենք տվյալների համակարգչային բազա Հայաստանում գինու եւ խաղողի վերաբերյալ՝ հարկային, իրավական դաշտից մինչեւ արտադրական տեխնոլոգիաներ: Այդ տվյալների համակարգման ընթացքում պարզվեց, որ մենք գինեգործության ոլորտում դեռ շատ հեռու ենք միջազգային շուկայի չափանիշներից:

Դարձյալ «Եվրասիայի» օգնությամբ Անդրկովկասի երեք հանրապետություններում իրագործում ենք ինտեգրացման ծրագիր: 3 հետխորհրդային պետություններս էլ նույն խնդիրներն ունենք: Երեքս էլ ձգտում ենք միջազգային շուկա եւ դրա համար ունենք իրար կարիք:

ՀՀ միավորված հողերի բորսայի հետ մեր ընկերությունն ուսումնասիրեց Հայաստանի խաղողի այգիները: Հայաստանն առանձնահատուկ տարածք է այն առումով, որ այստեղ առկա են ցանկացած ցուցանիշների հողեր, որոնք բավարարում են ցանկացած ներդնողի պահանջները: Այսինքն, աշխարհում չկա մի այնպիսի գինի, որի հումքային բազան հողի եւ միկրոկլիմայի տեսանկյունից Հայաստանում չլինի: Բայց, այնուամենայնիվ, արտադրողների համար կան բազում դժվարություններ: Կան այգիներ, որոնք դեռ խորհրդային շրջանում տնկվել են ոչ իրենց տեղերում: Իսկ այգիների տեղափոխության հնարավորություն չկա, ազատ հողեր չկան, դրանք սեփականաշնորհված են: Արտադրողին առնվազն չորս հեկտար հող է հարկավոր, այդքան այգիների ձեռքբերումը վերոհիշյալ պայմաններում փոքր-ինչ անիրական է:

– Դուք նաեւ երկու անուն գինի եք արտադրում: Բացի հողերի խնդրից, ուրիշ ի՞նչ դժվարություններ կան գինեգործության բնագավառում:

– Մեր ժողովուրդը գինի չի խմում, ցավոք: Պատմականորեն մենք միշտ խմել ենք կարմիր դառը գինի, բայց խորհրդային շուկայում, երբ ռուսական շուկայի համար սկսեցին արտադրել էժան, անորակ քաղցր գինիներ, հայերը գինին փոխարինեցին այլ խմիչքներով: Արտասահմանում 1 շնչի հաշվով տարեկան 50-60 լիտր գինի են խմում, Հայաստանում՝ 1-2 լիտր: Այնինչ, գինին նախ եւ առաջ դեղամիջոց է: Ֆրանսիայում ուսումնասիրել են, թե որ շրջանում ինչ եւ ինչքան գինի են խմում: Պարզվել է, որ այնտեղ, որտեղ կարմիր գինի են խմում, 30 տոկոսով առավել երկարակյաց են, քան մյուս շրջաններում, ավելի քիչ են սրտանոթային հիվանդությունները եւ այլն:

Երկրորդ խնդիրը տեխնոլոգիաներն են: Նախկին խոշոր տնտեսությանը հարմարեցված սարքավորումներով գինի արտադրելն այսօր հերոսություն է: Նոր տեխնոլոգիաներով անհամեմատ որակյալ գինի կարտադրենք:

Խնդիր է առկա նաեւ մեզ նման փոքր արտադրողների փոխհարաբերությունը շուկայում խոշորների հետ: Ասենք, նախորդ տարի «Պեռնո Ռիկարն» ու «Վեդի-Ալկոն» խաղողը գնեցին գյուղացիներից ոչ թե հոկտեմբերին, ինչպես սովորաբար է արվում, այլ վաղաժամ եւ ավելի էժան գներով: Իսկ մենք, որպեսզի գյուղացուն համոզեինք պահել խաղողը մինչեւ շաքարայնության համապատասխան աստիճանի հասնելը, վճարեցինք կիլոգրամի համար 250 դրամ: Կամ, ասենք, խոշոր արտադրողները կարող են իրենց թույլ տալ գինու գների կտրուկ բարձրացում կամ իջեցում: Նման տատանումները փոքր արտադրողներին դուրս են մղում շուկայից:

– Ինչպե՞ս եք վարվում ներքին շուկայի նման լարվածության դեպքում:

– Միակ ճանապարհն արտահանումն է: Բայց էժան գինի չենք կարող արտահանել, քանզի կբախվենք նույն որակի ավելի էժան գինու հետ՝ ֆրանսիական, իտալական, իսպանական: Հետեւաբար, պիտի արտահանենք որակյալ գինի, որպեսզի եւ դրսում վաճառվի, եւ գյուղացուն ձեռնտու լինի, եւ արտադրողին: Այլապես, այսօր գյուղացին խաղողի կիլոգրամը վաճառում է 50-60 դրամով, երբ ինքնարժեքը 70-80 դրամ է: Դրա պատճառով էլ նախկին 36 հազար հա խաղողի այգիներից մնացել է 18 հազար հա: Այս վիճակը շտկելու համար Հայաստանը պիտի գնա էլիտար, թանկ գինիների արտադրության ճանապարհով:

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

100-ԱՄՅԱԿ

Գյուղատնտեսությանը նվիրված. Ռուբեն Դանիելյան

Երեկ լրացավ անվանի գիտնական, տնտեսագիտության դոկտոր Ռուբեն Դանիելյանի ծննդյան 100-ամյակը: Ուղիղ մեկ դար առաջ Լեռնային Ղարաբաղի այսօրվա Մարտակերտի շրջանի Թալիշ գյուղի հողագործ Իսահակ Դանիելյանի ընտանիքում ծնվեց մի մարդ, որին վիճակված էր խոր հետք թողնել Հայաստանի գյուղատնտեսական գիտության մեջ:

1918 թ. ավարտելով Գանձակի գիմնազիան, նա մեկնում է Թուրքեստան, ուր ուսուցչություն է անում Կրասնովոդսկի հայկական տարրական դպրոցում: 1926 թ. ավարտում է Տաշքենդի պետական համալսարանը, տեղափոխվում Լենինգրադ եւ դասախոսական աշխատանք է տանում տեղի գյուղատնտեսության ինստիտուտում:

«1927 թ. գաղափարախոսական տարաձայնությունների պատճառով դուրս եմ եկել Կոմկուսից», իրեն բնորոշ ազնվությամբ ու շիտակությամբ գրում էր նա նույնիսկ 60-ական թթ.: Այն ժամանակների համար այս խելակորույս քայլը հետագայում շատ խոչընդոտների պատճառ դարձավ, մասնավորապես փակեց նրա անվան մուտքը «Հայկական սովետական հանրագիտարանի» էջեր:

Լենինգրադի ՆԳԺԿ վարչությունն այլախոհության օջախներ էր որոնում մտավորականության շրջանում, եւ դրա ակտիվ ներկայացուցիչ Ռուբեն Դանիելյանը, հեռանալով հետապնդումներից, տեղափոխվում է Բաքու, ուր մանկավարժական գործունեությանը զուգընթաց կատարում է բեղմնավոր գիտական հետազոտություններ:

1947 թ. սկսվում է տաղանդավոր գիտնականի կենսագրության նոր շրջանը. նա տեղափոխվում է Հայաստան: 1947-58 թթ. աշխատել է տեխնիկական կուլտուրաների գիտահետազոտական ինստիտուտում, 1958 թվականից մինչեւ վերջ (1976 թ.)՝ գյուղատնտեսության էկոնոմիկայի ու կազմակերպման հայկական գիտահետազոտական ինստիտուտում՝ գլխավորելով կոլտնտեսային արտադրության էկոնոմիկայի բաժինը, իսկ վերջին տարիներին ստանձնել է գիտական խորհրդատուի պաշտոնը:

Մեծ է Ռուբեն Դանիելյանի վաստակը Հայաստանի գյուղի էկոնոմիկայի, առանձնապես Արարատյան դաշտավայրի գյուղատնտեսության մասնագիտացման, ներտնտեսային հաշվարկի, աշխատանքի արդյունավետ կազմակերպման ու վարձատրության գործում: Թեեւ նրա աշխատությունները վերաբերում են խորհրդային տնտեսությանը, դրանք չեն կորցրել արդիականությունն այսօր, երբ հայրենի գյուղն ապրում է շուկայական բարդ բարեփոխումների շրջան:

Գիտնականի հետաքրքրությունների շրջանակը մեծ էր. գրքեր, արվեստ, նոր գիտելիքներ: Նա սերտորեն կապված էր Արցախ աշխարհի, հայրենի գյուղի հետ: Նրա անունը կրում է Մարտակերտի փողոցներից մեկը:

Ռուբեն Դանիելյանին, նրա անունն ու ազնիվ կերպարն այսօր վերհիշում են նրա բազմաթիվ աշակերտները, գործընկերներն ու ժամանակակիցները:

Երախտավոր

ԳՅՈՒՄՐԻ

Խիստ վթարային շենքերը քանդվում են

Երկրաշարժից այսքան տարի հետո էլ Գյումրու համար խնդիր է մնում ոչ միայն նոր շենքերի կառուցումը, այլեւ աղետից խիստ վթարային դարձած, խարխլված շենքերի քանդումը, քաղաքի մաքրումը փլատակներից: Կիսափուլ եւ այդպիսով վտանգ ներկայացնող ընդամենը 1 շենք քաղաքում քանդվել է անցյալ տարի: Ներկայումս քանդման ընթացքում են թվով 8 նման շենքեր, եւս 10-ի համար շուտով կանցկացվի շինկազմակերպության ընտրության մրցույթ:

Այս նպատակի համար ընթացիկ տարում պետական միջոցներից հատկացվելու է մոտ 80 մլն դրամ:

Պարտք ունես՝ գազ չունես

Գյումրիում հաճախակի են դարձել գազամատակարարման անջատումներն ըստ թաղամասերի: Դրա հիմնական պատճառներից մեկը կապույտ վառելիքի ծախսի դիմաց բաժանորդների կուտակված պարտքերն են: Միայն հուլիս ամսվա համար մինչեւ այժմ 30 միլիոն դրամի փոխարեն վճարվել է ընդամենը 13 միլիոն դրամ: Իսկ քաղաքի ամբողջ պարտքը գազամատակարարներին կազմում է շուրջ 300 միլիոն դրամ: «Շիրակգազը» խոստանում է նաեւ դիմել անհատական անջատումների, որպեսզի պարտք չունեցող բաժանորդներն ուրիշների փոխարեն չտուժեն: Իսկ վերամիացման ծախսն այսուհետեւ կդրվի բաժանորդի վրա: Սովորաբար առավել պարտաճանաչ վճարողները՝ թոշակառուները, նպաստառուները, որոնց թոշակներն ու նպաստները 3-4 ամիս ուշացել են, ասում են՝ տվեք, որ տանք...

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԼՈՌԻ

Վանաձորում կբացվի հեռուստատեսության եւ ռադիոյի ակադեմիայի մասնաճյուղ

Անցած շաբաթ օրը Վանաձորում էին «Երեւան» հեռուստաընկերության նախագահ, հեռուստատեսության եւ ռադիոյի նորաստեղծ ակադեմիայի ռեկտոր Ռոբերտ Մավիսակալյանը եւ հեռուստաընկերության գործադիր տնօրեն Համլետ Դուշյանը:

Նրանք եղան Մոսկվայի պետական մանկավարժական համալսարանի Վանաձորի մասնաճյուղում, ուր նախատեսվում է ստեղծել հանրապետությունում իր տեսակի մեջ եզակի այդ կրթօջախի մասնաճյուղ: Ստորագրվեց համապատասխան պայմանագիր:

Ակադեմիան գործելու է այս տարվա սեպտեմբերից: Սկզբնական շրջանում 4 մասնագիտությունների գծով ուսանողների թիվը նախատեսված է հասցնել 100-ի: Լրագրողներին տված հարցազրույցում ակադեմիայի նախագահն ասաց, որ նախատեսված են զեղչեր արտակարգ ընդունակություններ ունեցող ուսանողների եւ սոցիալական հատուկ խմբերի համար: Իսկ ուսման վարձը Վանաձորում կրկնակի ցածր կլինի մայրաքաղաքից՝ հաշվի առնելով աղետի գոտում գտնվելը: Վանաձորում դասավանդող մասնագետները կլինեն թե՛ տեղացի, թե՛ երեւանից հրավիրվածներ: Գործնական պարապմունքները մեծ մասամբ կկազմակերպվեն մայրաքաղաքում՝ «Երեւան» հեռուստաընկերության բազայի վրա:

Հոգեւոր ճամբարներ Գուգարաց թեմում

Առանձնահատուկ երեւույթ էր նորաստեղծ բակային հոգեւոր ճամբարների ստեղծումը Գուգարաց թեմում: Գուգարաց թեմի առաջնորդ Սեպուհ եպիսկոպոս Չուլջյանի կարգադրությամբ կազմվել է պատասխանատու խումբ՝ ՔԴՔԿ-ի տնօրեն բարեշնորհ Ռոբերտ սրկ. Աղազարյանի եւ Գեւորգյան հոգեւոր ճեմարանի սան Հովհաննես Գումրույանի ղեկավարությամբ, որոնց կողմից էլ կազմակերպվում եւ վերահսկվում են երեխաների հոգեւոր դաստիարակության, սննդի, ուխտագնացությունների եւ այլ բազմաբնույթ ծրագրերի իրականացումը:

Երեխաները հաճույքով են մասնակցում ճամբարներում կազմակերպվող հոգեւոր դասընթացներին, որոնց ընթացքում ծանոթանում են մեր 1700-ամյա առաքելական եկեղեցու պատմությանը, սովորում են աղոթքներ ու շարականներ: Կազմակերպվում են հոգեւորականների այցելություններ ճամբարներ, ուր նրանք ծանոթանում են երեխաների հոգեւոր գիտելիքներին:

Այս ամեն հոգեւորը լրացվում է ճամբարներում օրական մեկ անգամ տրվելիք ճաշով, որի կարիքն այնքան ունեն բազմաթիվ անապահով ընտանիքի երեխաներ:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

ԿԱՊԱՆ

Մանկավարժները սեպտեմբերի 1-ից դիմելու են անժամկետ գործադուլի

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Կրթության աշխատողների արհմիության Կապանի տարածքային խորհրդի հուլիսի 28-ի նիստում նշվեց, որ կրթության համակարգի աշխատողների ծայրահեղ ծանր վիճակը կարող է հանգեցնել անկանխատեսելի հետեւանքների: Իրադրության լարվածությունն ավելի է մեծացնում այն, որ արդեն 8 ամիս չի վճարվում բյուջեով սահմանված՝ քաղաքաբնակ գյուղական ուսուցիչներին տրամադրվող տրանսպորտային ծառայությունների դիմաց:

Արհմիության տարածքային խորհրդի նախագահությունը որոշեց ՀՀ կառավարությունից պահանջել մինչեւ հուլիսի 30-ը վճարել աշխատավարձի պարտքը, իսկ արձակուրդային գումարները մինչեւ օգոստոսի 10-ը չվճարելու դեպքում մանկավարժներին իրավունք վերապահել համարվել արձակուրդի մեջ: Եթե նշված պահանջների կատարումը ձգձգվի, ապա արհմիությունը, խորհրդակցելով ադմինիստրացիայի հետ, կպաշտպանի մանկավարժների պահանջը, այն է՝ սեպտեմբերի 1-ից հայտարարել անժամկետ գործադուլ:

Համակարգչային կենտրոն բացվեց Կապանի թիվ 27 դպրոցում

ԿԱՊԱՆ, 28 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ինտերնետը Հայաստանի դպրոցներում» ծրագրի շրջանակներում բացվեց 17-րդ համակարգչային կենտրոնը՝ Կապանի թիվ 27 գիշերօթիկ դպրոցում: Դպրոցի հատուկ սենյակում տեղադրվեցին 5 համակարգիչներ, որոնց ինտերնետային կապը տրամադրվել եւ իրականացվելու է «Արմինկո»-ի միջոցով: Կենտրոնի բացման արարողությանը ներկա էր ԱՄՆ դեսպանատան հասարակայնության հետ կապերի բաժնի ղեկավար Մելիսա Կուպերը, որը տեղեկացրեց, որ մոտ ապագայում դեսպանատան ֆինանսավորմամբ դպրոցի աշակերտներին ու մանկավարժներին կուսուցանվեն համակարգչային գիտելիքներ:

ոլորտներ

«Վիճակագրությունը պետք է հանրային շահի հետապնդի եւ անկախ լինի գործադիր իշխանությունից

Հարցազրույց ազգային վիճակագրական ծառայության նախագահ Ստեփան Մնացականյանի հետ

ՀՀ վիճակագրության, պետռեգիստրի եւ վերլուծության երբեմնի նախարարությունը, կառավարությունների համախմբի փոփոխությունների արդյունքում, երկու անգամ փոխեց կարգավիճակը. սկզբում նախարարությունից վերածվեց վարչության, իսկ վերջերս՝ ազգային վիճակագրական ծառայության: Կառավարության որոշումներից մեկով տեղի ունեցավ եւս մի փոփոխություն (ինչը վաղուց պիտի արվեր, եւ «Ազգն» անդրադարձել է այդ խնդրին). պետռեգիստրի կառույցն առանձնացվեց վիճծառայությունից եւ կցվեց արդարադատության նախարարությանը: Կարգավիճակային համախմբի փոփոխություններն ինչպիսի՞ հետք թողեցին ծառայության աշխատանքի վրա, որքանո՞վ է Հայաստանում անկախ վիճակագրությունը. այս ու այլեւայլ հարցերով դիմեցինք ազգային վիճակագրական ծառայության նախագահ Ստեփան Մնացականյանին:

– Պրն Մնացականյան, այս տարվա մայիսից ուժի մեջ է մտել վիճակագրության մասին նոր օրենքը: Ի՞նչն է նորություն այս օրենքում, ի՞նչ է ասում Ձեր ղեկավարած կառույցը:

– Նոր օրենքի հիմքում եվրամիության վիճակագրական ծառայության՝ հատկապես ԱՊՀ նորանկախ պետությունների եւ Մոնղոլիայի համար մշակված մոդուլային օրենքն է: Անցյալ տարվա մայիսին այս երկրների մասնակցությամբ Լյուքսեմբուրգում տեղի ունեցավ վիճակագրության ասպարեզում համագործակցությանը նվիրված եվրոպայի վիճակագիրների համաժողով, այդ ժամանակ էլ մեզ տրամադրվեց օրենքի նախագիծը, որն այնուհետեւ, որոշակի շտկումներով, ընդունվեց ՀՀ ԱԺ-ում: Օրենքի մշակումը, որին մասնակցել են նաեւ եվրոպական փորձագետները, պահանջեց մեկ տարի, սակայն ունեցանք բոլորովին նոր փիլիսոփայությամբ կառուցված մի փաստաթուղթ: Խորհրդային շրջանում, եթե հիշում եք, վիճակագրությունը նաեւ վերահսկողական բնույթ ուներ, քանի որ հարկային մարմիններ գոյություն չունեին: Եվ տեղեկատվությունն էլ անվանական էր, առհասարակ չէր գործում գաղտնիության դրույթը, բացի այդ՝ խորհրդային վիճակագրությունը պարզապես հաշվետվական էր: Այն ժամանակ նման մոտեցումը գուցեեւ արդյունավետ էր, քանի որ վիճակագրական միավորները՝ տնտեսվարող սուբյեկտները անհամեմատ փոքր քանակ էին կազմում, խոշորեն կանոնակարգված ու փոքրաթիվ էին նաեւ գործունեության ոլորտները: Մինչդեռ ազատական տնտեսակարգի պայմաններում ընթացիկ համաստատված հաշվետվական հաշվառման մեթոդը ձախողման է դատապարտված: Ցավոք, ԱՊՀ պետությունները դանդաղ ու դժվարությամբ են ձերբազատվում հին կաղապարներից:

Նոր օրենքը ներառում է մի շարք հիմնովին նոր մոտեցումներ, որոնց կցանկանայի առանձին-առանձին անդրադառնալ: Առաջին պայմանը՝ վիճակագրությունը պետք է անկախ լինի գործադիր իշխանությունից, այսպես է բոլոր զարգացած երկրներում: Որքանով անկախ է վիճակագրական ծառայությունը, նույն չափով էլ անաչառ է տեղեկատվությունը: Բնականաբար, յուրաքանչյուր նախարար էլ ցանկանում է, որ իր ղեկավարած բնագավառի ցուցանիշները բարվոք լինեն, անգամ ավելի բարվոք ներկայացվեն, քան իրականում է: Վիճակագրությունը պիտի օրենքով ապահովագրված եւ երաշխիքներով պաշտպանված լինի ցանկացած կարգի ճնշումներից, իր ինքնուրույնության դեմ ոտնձգություններից: Օրենքով սահմանված է. «Պետական վիճակագրություն իրականացնող մարմինն իր խնդիրներն իրականացնելիս անկախ է ՀՀ պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմիններից»:

Երկրորդ պայմանը՝ պետք է պահպանվի վիճակագրական գաղտնիքի վերաբերյալ դրույթը. վիճակագրությունն անվանական տեղեկատվություն չի հրապարակում՝ այդ գործառույթը թողնելով վերահսկողական կառույցներին, օրինակ՝ պետեկամուտների նախարարությանը: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ տեղեկատվության անվանական լինելն այս կամ այն կերպ ազդում է այդ տեղեկատվության արժանահավատության վրա, իսկ վիճակագրության համար խիստ կարեւոր է սկզբնական տեղեկատվություն ներկայացնողների մեջ վստահություն ձեւավորելը: Գործելով միմիայն հանուն հանրային շահի՝ վիճակագրությունը պարտավոր է ի դերեւ հանել անգամ ստվերային տնտեսության պատկերը:

Տնտեսական վիճակագրության բնագավառին թերեւս ամենադժվարին դերն է հանձնված. պաշտ տնտեսակարգի պայմաններում, երբ յուրաքանչյուրն իրավունք ունի ձեռնարկատիրական

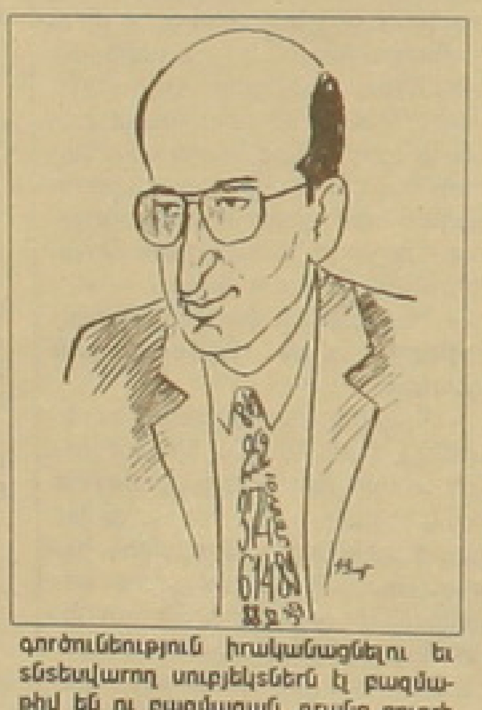

գործունեություն իրականացնելու եւ տնտեսվարող սուբյեկտներն էլ բազմաթիվ են ու բազմազան, դրանց բոլորի հաշվառումն ու կանոնակարգումը ծավալուն մի գործ է դարձել: Գործ, որը նաեւ մեծ ֆինանսավորում է պահանջում: Միայն հաշվետվական տեղեկատվությանը հիմնվելով՝ տնտեսության ճշմարիտ պատկերը չենք ունենա: Զարգացած երկրներում վիճակագրական մեծ ծրագրերի ու դրանց իրականացման համար պահանջվող ահռելի ֆինանսավորման միջեւ հակասությունը լուծվում է գիտական մեթոդներին անցումով: Այստեղ շեշտը դրվում է ընտրանքային հետազոտություններին, տնային տնտեսությունների ուսումնասիրմանը, սպառման մակարդակի վերաբերյալ գնահատականներին եւ այլն: Այսինքն՝ սա ավելի շատ վերլուծական, գիտական վիճակագրություն է՝ ի տարբերություն անցյալում ընդունված «մեռյալ» հաշվետվական տեղեկատվության:

– **Օրենքի եւ մոտեցումների՝ Ձեր թվարկած փոփոխությունները որեւէ կերպ անդրադարձա՞ն վիճակագրական ծառայության ներքին կառուցվածքին:**

– Այո, վարչական փոփոխություններն էլ եղան: Ձեռնարկությունների պետական ռեգիստրը, որ մինչ այդ մեր ծառայության կազմում էր, այժմ ընդգրկված է արդարադատության նախարարության կազմում: Այս փոփոխության անհրաժեշտությունը վաղուց էր հասունացել, քանի որ պետռեգիստրը գործադիր լիազորություններով օժտված կառույց է եւ իր բնույթով չէր համատեղվում վիճակագրական ծառայությանը:

Բացի այդ, օրենքով ստեղծվել է ծառայության կառավարման բարձրագույն մարմինը՝ 7 անձից բաղկացած վիճակագրության պետական խորհուրդը: Այս մարմինն օժտված է բավականին լայն լիազորություններով: Խորհրդի անդամները նշանակվում են 6 տարի ժամկետով, ինչը կոչված է ապահովելու նաեւ կադրային անկախությունը: Խորհրդի անդամներից ամեն մեկն իր մասնագիտական պատասխանատվությանը վստահված ոլորտն ունի: Այս կառույցի կարեւոր լիազորություններից է, որ իրավասու է հաստատելու կանոնադրական ու կառուցվածքային խնդիրներին առնչվող փաստաթղթերը: Լիազորված է նաեւ ընդունելու վիճակագրության բնագավառի իրավական ակտեր:

Օրենքով սահմանված է, որ Հայաստանի տարածքում պետական վիճակագրության իրագործման հիմքը վիճակագրական աշխատանքների ծրագիրն է: Ծրագիրը պետք է ներառի երկրի տնտեսական, ժողովրդագրական, սոցիալական եւ բնապահպանական իրավիճակի դիտարկման վերաբերյալ անհրաժեշտ վիճակագրական տեղեկատվությունը՝ հաշվի առնելով առկա ռեսուրսների սահմանափակումները, տեղեկատվություն տրամադրողների վրա դրված պարտականությունների ծավալը եւ ծախսերի արդյունավետությունը: Կազմվում են վիճակագրական աշխատանքների եռամյա եւ տարեկան ծրագրեր: Եռամյա ծրագիրը հաստատում է ԱԺ-ն, իսկ տարեկան ծրագրերը՝ վիճակագրության պետական խորհուրդը՝ պետական բյուջեի հաստատումից հետո՝ մեկամյա ժամկետում:

ԱՆՈՒՇ ԴՈՎԼԱԹՅԱՆ

«Մենք արձանագրող մարմին ենք, գնահատական տվող չենք»

Արդարադատության խորհրդի աշխատակազմի ղեկավարի մեկնաբանությունները «Ազգ»-ին

Արդարադատության խորհուրդը (ԱԽ) 99 թ. հունվարին իրականացրեց Սահմանադրությամբ իրեն վերապահված լիազորություններից առաջինը՝ կազմեց եւ ՀՀ նախագահի հաստատմանը ներկայացրեց դատավորների ու դատախազների պիտանելիության ցուցակը, այնուհետեւ անցավ ԱԽ-ի գործունեության համար սահմանված երկրորդ կետին՝ նրանց պարտականությունների կատարման վերահսկմանը: Այս գործողությունները վերապահված են ԱԽ-ի աշխատակազմին, որի կողմից ուսումնասիրություններ կատարելու կարգը հաստատում է ՀՀ նախագահը, որը նաեւ ԱԽ-ի նախագահն է: «ՀՀ նախագահի հանձնարարականը մեկ նպատակ էր հետապնդում՝ վերահսկողություն իրականացնել (մոնիտորինգ), այսինքն նրանց գործունեությանը չմիջամտելով պատկերացում տալ դատական համակարգի մասին», ՀՀ նախագահի կարգադրությունն այսպես մեկնաբանեց ԱԽ աշխատակազմի ղեկավար Իշխան Նազարյանը:

Քանի որ դատական համակարգում ուսումնասիրություններ անցկացնելն անընդհատ աշխատանք է՝ մեզ առավելապես հետաքրքրում էր, թե տարիուկեսվա ուսումնասիրության արդյունքներով ինչպիսի՞ն է դատական իշխանության պատկերը մեր հանրապետությունում: Աշխատակազմի ղեկավարը հայտնեց, որ 99 թ. երկրորդ կիսամյակի ուսումնասիրություններով նպատակ ունեին պարզելու, թե դատական բարեփոխումներից հետո ի՞նչ վիճակում են գտնվում դատարանները՝ նոր օրենսդրության, նոր կադրերի, դատավարական նոր գործունեության ձեւավորման ընթացքում: Այսինքն, այդ ուսումնասիրությունները ճանաչողական նպատակ էին հետապնդում:

«Բոլոր դեպքերում պետք է հաշվի առնենք, որ 99 թվականը ուներ հունվար, երբ նոր էին նշանակվել դատավորները, բայց ուներ նաեւ դեկտեմբեր, որտեղ հստակ երեւում էր աշխատանքային փորձը, օրենսդրության կիրառման, միասնական պրակտիկայի ձեւավորման հնարավորությունները: Մեր ուսումնասիրությունների նպատակն է օգնել դատական իշխանությանը՝ դատական պրակտիկայի ձեւավորմանը, օրենսդրական բացերի վեր հանմանը: Համապատասխան տեխնիկական բազա ունենալու դեպքում, համակարգիչը բացելով կարող էինք ծանոթանալ եղածին եւ, բնականաբար, մեր ուսումնասիրության անհրաժեշտությունը չէր լինի:

Մեր այն հարցին, թե ինչպիսի՞ն է ԱԽ-ի վերաբերմունքը աշխատակազմի ուսումնասիրությունների արդյունքներին, պարոն Նազարյանի տպավորությամբ՝ «Սկզբում թերեւս խանդոտ, բայց վերջին հաշվով դա հանրապետության նախագահի կողմից ստորագրված կարգադրություն է եւ, բնականաբար, դատական իշխանության երաշխավորը հանրապետության նախագահն է: Չգիտեմ, թե որքանով է արդյունավետ, բայց բոլորն էլ գտնում են, որ անհրաժեշտությունը կա: Ուսումնասիրության արդյունքները քննության են առնվում ՀՀ գլխավոր դատախազությունում, նրանց կոլեգիաներում կամ օպերատիվ խորհրդակցություններում, տրամադրվում են ԱԽ-ի բոլոր անդամներին ու փոխնախագահներին: Քննության է առնվում արդարադատության նախարարությունում եւ ուսումնասիրություններում արձանագրված բացթողումների վերաբերյալ բացատրություններ են պահանջվում դատավորներից: «Վերջինի հետ ես անկեղծորեն համաձայն չեմ», հայտնեց զրուցակիցս: ԱԽ-ում առանձին ստորաբաժանման առկայությունը, որը պիտի իրականացնի դատավորների գործունեության վերահսկողությունը, ըստ պրն. Նազարյանի, չի բխում Սահմանադրության 5-րդ հոդվածից: Բայց հաշվի առնելով, որ արդարադատության նախարարը, որպես ԱԽ փոխնախագահ, իրավասու է միջնորդություններ հարուցել կարգապահական վարույթի հետ կապված՝ այս խնդիրների շուրջ, բնականաբար, պետք է որոշակի դեր ու նշանակություն ունենան աշխատակազմի ուսումնասիրության արդյունքները:

Խնդիրն այն է, որ դատավորի գործունեությանը ցանկացած միջամտություն անթույլատրելի է: Կարող ենք ուսումնասիրել միայն ավարտված, օրինական ուժի մեջ մտած գործերը եւ կարող ենք միայն արձանագրել, թե դատավորը կամ դատախազն իր գործունեությունն իրականացնելիս թերություններ ունեցե՞լ է, թե՞ ոչ: Խոսքն այն մասին է, որ քաղաքացին իր գործի հետ կապված որեւէ օգուտ կամ վնաս տալու հարց չենք լուծում: Մենք լուծում ենք մեր աշխատողների հետ կապված հարցերը: Իրավական հետեւանքների առումով կարող ենք նաեւ բացատրություններ ու մեկնաբանություններ տալ, թե ո՞րն է ճիշտը եւ ի՞նչ է կատարվել: Բայց գործի ելքը ապահովելու առումով ԱԽ-ն որեւէ լիազորություն չունի: Պարոն Նազարյանը հստակ շեշտեց. «Մենք արձանագրող մարմին ենք, գնահատական տվող չենք: Մենք զեկուցում ենք հանրապետության նախագահին, քննարկումներ ենք կազմակերպում, բայց պատասխանատվության ենթարկելը ԱԽ-ի իրավասությունն է»:

Բնականաբար, մեզ առավելապես հետաքրքրում էր, թե ի վերջո ի՞նչ արդյունք են ունենում ուսումնասիրությունները եւ որքանո՞վ են դրանք նպաստում անօրինականությունները կանխելուն: Քանի որ Սահմանադրությունը դատավորներին ու դատախազներին պատասխանատվության ենթարկելու իրավասությունը տվել է ԱԽ-ին, ցանկալի էր լսել աշխատակազմի ղեկավարի բացատրությունները հարցի վերաբերյալ: Պարոն Նազարյանի ասելով, իրենց ուսումնասիրության նպատակը բոլոր դեպքերում այդ կետի ապահովումը չէ: Այնուամենայնիվ հայտնեց, որ ԱԽ-ի մասին օրենքով դատավորի լիազորությունները դադարեցնելու կետերից մեկը կոպիտ խախտում թույլ տալն է: «Եթե հետեւանքի առումով կոպիտ խախտումը կարող է նշանակություն չունենալ, չեմ կարծում, որ պաշտոնը պարտադիր է: Բայց եթե դատավորի կատարած խախտման հետեւանքով մի մարդ ավել է ազատազրկման դատապարտվում, կամ նրա մեղքով 6 ամիս կազատազրկվի, իհարկե, կոպիտ խախտում է, որն անհետեւանք չպետք է թողնել:

Մինչեւ օրս ԱԽ-ն քննել է վեց կարգապահական գործ, կոպիտ խախտումների հետեւանքո՞վ են դրանք հարուցվել, թե՞ ոչ, պրն Նազարյանը գերադասեց չմեկնաբանել, սակայն տեղեկացրեց, որ չորս դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ էր հարուցվել, նրանցից մեկին նկատողություն է հայտարարվել, երկուսի նկատմամբ վարույթները կարճվել են, իսկ չորրորդի հարցի լուծումը հետաձգվել է դատավորի բացակայության պատճառով: Գլխավոր դատախազը դատավորներից մեկին կալանավորելու միջնորդություն է ներկայացրել, եւ ՀՀ նախագահը տվել է իր համաձայնությունը: ՀՀ գլխավոր դատախազը միջնորդություն է ներկայացրել նաեւ մեկ ուրիշ դատավորի քրեական պատասխանատվության ենթարկելու համար, ԱԽ-ն հարցն ուսումնասիրող աշխատանքային խումբ է ստեղծել: Ավելացրեց, որ ներկայումս ԱԽ-ի աշխատակազմում կա կարգապահական վարույթի երեք գործ, որոնք պետք է քննարկման դրվեն ԱԽ-ի նիստում՝ նրանց կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու կամ չենթարկելու հարցը որոշելու համար, բայց առայժմ չի քննարկվել, որովհետեւ արդարադատության նախարարը տեղեկացրել է, որ առաջիկայում կարգապահական վարույթի նոր գործեր է ներկայացնելու: Բոլորը կքննարկվեն համատեղ:

Ընդունելով հանդերձ, որ այս համակարգում, մեղմ ասած, ամեն ինչ անթերի չէ, եւ այսօր բավականին ցածր է դատավորի վարկանիշը, պարոն Նազարյանն այնուամենայնիվ կոչ էր անում ներողամտությամբ վերաբերվել դրան, պատճառաբանելով, որ նոր օրենսդրությունն ընկալելը ժամանակի խնդիր է, պահանջները փոխվել են... բացի այդ՝ «թող չթվա, թե շատ հարուստ ենք, սա է մեր կադրային բազան»: ԱԽ աշխատակազմի ղեկավարին հակադրեցի իրավաբանների մոտ շրջանառվող այն տեսակետը, որ լավագույն մասնագետներից շատերը դուրս մնացին դատավորների պիտանելիության ցուցակից: «Այդ տեսակետը ո՛չ կարող եմ հերքել, ո՛չ հաստատել: Մարդիկ կան, որոնց դուրս մնալն ինձ համար էլ ափսոսանք է: Դա կիսում են նաեւ ՀՀ նախագահն ու արդարադատության նախարարը, բայց հնարավոր չէր շրջանցել 98 թ. չարչրկված քննության պահանջները: Ընդունելով հանդերձ, որ գնահատականները կարող էին միանգամայն անաչառ լինել, ափսոսանքները կարող են մարդկային լինել, «այնուամենայնիվ այս է արդյունքը»:

Չհամաձայնելով ԱԽ աշխատակազմի ղեկավարի մեղմացնող մեկնաբանություններին եւ համակարգի թերությունները միայն նոր օրենսդրությամբ ու «եղած կադրային բազայով» պայմանավորելու նրա հակվածությանը, չհակադրվեցինք նրան՝ ըմբռնելով պաշտոնյայի կողմից համակարգը հնարավորինս անթերի ներկայացնելու ընկալյալ սովորույթը:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԱԶԳ

արձագանքներ

«Ազգ» օրաթերթի հունիսի 24-ի համարում տպագրված հոդվածը կապված Գյումրու քաղաքապետարանի կադրային քաղաքականության հետ, «Աստվածապաշտի կադրային բանկում «Լիժնիկ Սոսոն», Բուտիկն ու «Մորքուր Սամվելը», բայրն էլ վաճառում է քաղաքապետարանի նախակրթարաններին 240 դրամով: Բացի այդ, եղբոր հովանավորությամբ ստանալով 7,5 մլն դրամ կանխավճար, նա առայժմ դրա դիմաց մատակարարել է 3,5 մլն դրամի հաց: ...սյանը քաղաքապետարանին հղել է հետեւյալը. «Ի գիտություն հոդվածագիր այն պարոնյաններին, որոնք քաղաքին լավ ծանոթ չեն. Սուքիաս Ավետիսյանը որպես կոմունալ-բնակարանային հարցերով քաղաքապետի տեղակալ աշխատել է մինչեւ

«Դիակապտողներն» ու «սատանայի այլ զավակները»՝ ի պատասխան քաղաքապետարանի մեղադրանքների

կամ ինչ է ստացվում, երբ 15 հազար ձայնով են քաղաքապետ ընտրվում», լայն արձագանքի արժանացավ:

Ի պատասխան քննադատության, քաղաքապետարանի լրատվական ծառայությունը ծավալուն նամակ հղեց **«Ազգին»**: Նամակի առավել առարկայական մասը հուլիսի 15-ին զետեղվեց **«Ազգում»** («Գյումրու քաղաքապետարանը՝ ընդդեմ դիակապտողների ու սատանայի այլ զավակների»):

Օրերս հրապարակմանն արձագանքեցին «դիակապտողների» ու «սատանայի այլ զավակների» բանակի ներկայացուցիչները՝ ի դեմս ՀՀ ԱԺ պատգամավոր Սուքիաս Ավետիսյանի ու Գյումրու «Հացաընդունում» ձեռնարկության տնօրեն Ե. Մանուկյանի:

Ըստ քաղաքապետարանի, նախակրթարաններին «Գյումրի-հաց» ձեռնարկության մատակարարած հացը չէր համապատասխանում նորմաներին ոչ որակով, ոչ էլ քաշով եւ ավելի բարձր գին ուներ, քան ներկայումս:

Մի նրբություն եւս. 2000 թ. մայիսին պարզվեց, որ նախկին քաղաքապետարանն այդ ձեռնարկությանը պարտք է 15 մլն դրամ: Պարտքը գոյացել է 1996-2000 թթ. հացի մատակարարումից: Հետաքրքիր է, թե 4 տարի հին քաղաքապետից ինչո՞ւ չէին ուզում այդ գումարը: Պատասխանը մեկն է. այդ դեպքում ստիպված կլինեին «կիսվել»:

Սակայն, ըստ պրն Մանուկյանի, «Գյումրու նախակրթարաններին մինչեւ 1999 թ. հունիսը հաց է մատակարարվել ոչ թե «Գյումրի-հաց», այլ Գյումրու «Հացաընդունման» ձեռնարկության կողմից: Մատակարարված հացի որակի եւ քաշի վերաբերյալ նշված ժամանակաշրջանում քաղաքապետարանի եւ նախակրթարանների կողմից ոչ մի դիտողություն կամ բողոք չի գրանցվել: Ինչ վերաբերում է հացի գնի բարձր լինելուն, ապա մատակարարվող ժամանակահատվածում այն տրվել է այդ ժամանակվա շուկայական գներից ավելի ցածր գնով, այսինքն՝ 1 կգ-ը 225 դրամով: Այսօրվա դրությամբ 1 կգ հացի շուկայական գինը 180 դրամ է, քաղաքապետ Վարդան Ղուկասյանի եղ-

Քաղաքապետարանի պարտքը գոյացել է ոչ թե 1996-2000 թթ., ինչպես նշվում է հոդվածում, այլ 1998 թ. օգոստոսից մինչեւ 1999 թ. հունիսն ընկած ժամանակահատվածում: Ինչ վերաբերում է այն հարցին, որ պարտքը չի պահանջվել, ապա դա գործից անտեղյակ լինելու մասին է վկայում, քանի որ գումարը բազմիցս պահանջվել է: Այդ են վկայում մեր կողմից 1999 թ. սեպտեմբերին (հ. 01-07/39 08.09.1999 թ.) եւ հոկտեմբերին (հ. 01-07/44 15.10.1999 թ.) ներկայացված նախապահանջները, որոնց ոչ մի պատասխան չի տրվել: Ավելին, Գյումրու քաղաքապետի 01.06.2000 թ. Շիրակի մարզի առաջին ատյանի դատարանին ուղղված նամակից երեւում է, որ մեր ձեռնարկության նկատմամբ ունեցած պարտքը հաշվառվել է 2000 թ. քաղաքապետարանին կառավարության կողմից նախատեսված դոտացիայում, որը տրամադրվել է քաղաքապետարանին 2000 թ. հունիսին: Սակայն 15 մլն դրամ պարտքի դիմաց մեզ վճարվել է 3 մլն դրամ: Ժամանակին չվճարելու պատճառով պարտքն ավելի է ուռճացել՝ 2319939 դրամ տույժի եւ ուրիշի միջոցներից օգտվելու համար 3509339 դրամի չափով բանկային տոկոսի հաշվին: Այսպիսով, 12 մլն դրամ հիմնական պարտքին պրն քաղաքապետի «քմահաճույքով» ավելացել է մոտ 6 մլն դրամ գումար:

Իսկ «կիսվելու» գաղափարը, որի մասին այդքան վստահորեն ասված է քաղաքապետարանի պատասխանում, երեւի ավելի բնորոշ է պրն Վ. Ղուկասյանի ղեկավարած քաղաքապետարանի կադրերի աշխատաոճին»:

Սուքիաս Ավետիսյանը քաղաքապետարանի լրատվական ծառայության կողմից մեղադրվել է, որ քաղաքապետի տեղակալ աշխատելիս նա «Սանմաքրում» ՊՓԲԸ տնօրեն Թորգոմ Գեւորգյանի հետ մեկտեղ «իսկական կործանման են հասցրել» հիմնարկը՝ «իրենց ետեւից թողնելով 50 մլն դրամ պարտքով, թալանված մեխանիզմներով ու լուծարման գործընթացով ձեռնարկություն»:

Սրան ի պատասխան պրն Սուքիա-

1996 թ. նոյեմբերի 1-ը, որի գնահատականը Գյումրու ժողովուրդն արդեն տվել է»:

Որպես գնահատական, երեւի թե, դիտվում է այն հանգամանքը, որ պրն Սուքիասյանը նախորդ ու ներկա գումարման խորհրդարանի պատգամավոր է ընտրվել ոչ թե կուսակցական ցուցակներով, այլ մեծամասնական կարգով

Պատգամավորը դիմել է նաեւ **«Ազգին»** ու մեր ընթերցողներին հետեւյալ խոսքերով. «Ինձ, որպես գյումրեցու, դառնություն է պատճառում այն, որ գյումրեցու պատվախնդրությունը մոռանալով, մի դեպքում ճշմարտությունն ասելու համար «Մի խումբ ընկերներ» են ծածկագրվում, մյուս կողմից էլ որոշ պաշտոնյաներ իրենց խոսքն ասելու համար լրատվական ծառայության զգեստի տակ են թաքնվում: Ինչեւէ, սա է, ցավոք, մեր կյանքի իրողությունը»:

«Հավատարիմ մնալով դաստիարակությանն ու սկզբունքներին», Սուքիաս Ավետիսյանը երեք խորհուրդ է հղել «Գյումրու քաղաքապետարանի լրատվական ծառայության» անվան տակ թաքնված պաշտոնյաներին, որոնք համագործակցությունը պատկերացնում են մամուլի միջոցով հերյուրանքներ տարածելով.

1. Որեւէ մեկին մասնացույց անելուց առաջ, հիշեք, թե ով եք եղել, ինչ ճանապարհ եք անցել եւ որտեղից եք հայտնվել ձեր պաշտոններում:

2. Երբեւիցե ցույց մի տվեք, որ առանձին մարդկանց աշխատանքը ժողովրդի հետ ու ժողովրդի համար ձեզ շատ է անհանգստացնում:

3. Մեղադրանք առաջադրելուց առաջ ընտրեք մի քիչ իրականությանը համապատասխանող տարբերակ»:

Պատասխաններն ամփոփեց
ԶԱՐՈՒՀԻ ՀԱԿՈԲՅԱՆԸ

«Ազգի» կողմից. Լավ խորհուրդներ է տվել պատգամավորը: Ցավոք, նշենք, որ սրանցով էլ Գյումրու «դարդերին դարման չես անի», քանզի «հայրաքաղաքի» մթնոլորտն առողջացնելու համար նաեւ այլ միջոցներ են պահանջվում:

Մի խումբ «մանկավարժների» նամակը

Ահավասիկ եւ մեկ ուրիշ նամակ՝ այս անգամ «մյուս ճամբարից», եւ քանի որ նամակը գրվել է «մի խումբ մանկավարժների» կողմից, հրապարակում ենք նույնությամբ, այսինքն առանց ուղղագրական, կետադրական, քերականական եւ այլ կարգի ուղղումների:

Կարդալով **«Ազգ»**-ի 15.06. 2000 թվ Գյումրու քաղաքապետարանը ընդեմ դիակապտողների սատանայի այլ զավակների» հոդվածը եւ վերջինիս կից «շնորհակալական» նամակը, խիստ վրդովմունք ապրեցինք:

Զարմանք ու հիասթափություն «Ազգի» խմբագրակազմի ոչ պրոֆեսիոնալ եւ թեթեւամիտ աշխատանքի հանդեպ:

Խոսքը հստակորեն վերաբերվում է Գյումրի քաղաքի բնակչուհի Ռիմա Հովհաննիսյանի (քաղաքովես՝ ծանոթ Ռիմայի) «շնորհակալական նամակին:

Տիկին հաշվապահ այս անգամ հակառակ էր գնացել իր սկզբունքին եւ վարքագծին, որի արտաբերած ամեն մի նախադասության երրորդ բառը հայհոյանք է: Դա գիտեն նրան ճանաչող յուրաքանչյուր Գյումրեցի:

Շատ այրեր «կնախանձեին» նրա բառապաշարին: Միթե՞ կարելի է ամեն մի բարբաջանք, առանց ստուգելու փաստերը, առանց ճանաչելու գրողի ով կամ ինչ լինելը տպագրել, առաջացնելով Գյումրու ազգաբնակչության զայրացական ծիծաղը՝ ոչ միայն գրողի այլ թերթի նկատմամբ:

Իզուր չէ, որ այսօր Գյումրեցին երկմտամ է «մի խումբ ընկերներ» արդյոք նման չեն վերջինիս: Միայն մեկ ուրիշ տարբերակմամբ: Նրանք առաջնորդվել են «Միտեռակեր հարսի» «ընչիկ ունի՞, ընչի ունի՞» սկզբունքով:

Իսկ ինչ մնում է ներկայիս ղեկավարությանը որքան էլ նրանք «անմակարդակ ու անգրագետ լինեն» նրանց մենք ենք ընտրել ժողովուրդը:

Վերջապես ընդունենք արդարության սկզբունքը, հաշվի առնենք հասարակ բայց մաքուր մարդկանց ժողովրդի կարծիքը, լսենք նրանց ձայնը: Որը համայն աշխարհում կոչվում է ժողովրդավարություն «Անցյալի գրագետ ղեկավարները» տզրուկի նման ծծեցին ժողովրդի արյունը, թողեցին ժողովրդին «հաշվանդամ» մտեցին հազարավոր գումարներ, ապահովեցին թոռից-ծոռ եւ թշվառ ժողովուրդը իր երեսը դարձրեց դեպի աստվածավախ «մարդը, որից շատ-շատերը պիտի շատ բան սովորեն, որի համար մինչեւ օրս ոչվոք չի փոշմանել:

Մի խումբ մանկավարժներ՝ Աստղիկ Հովսեփյան, Անահիտ Հարոյան, Ռոզա Սիմոնյան, Կարինե Մարգարյան, Ռիմա Սարիբեկյան, Սուսաննա Խաչատրյան

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՈՎ

Հարցադրում Չարենցավանից

Արահետ, որ տանում է դեպի Չորաղբյուրի դղյակները

Հուլիսի 25-ի համարում տպագրել էինք «Կոտայք» մարզային թերթի գլխավոր խմբագիր Խիկար Գեղամյանի «Հարցադրում Չարենցավանից. Ո՞րն է ձեր հավատամքը, պրն նախկին քաղաքապետ» վերնագրով հոդվածը՝ ներկայիս ԱԺ պատգամավոր, «Կայունություն» խմբի ղեկավար Այվազյանին ուղղված: Պատասխանի իրավունքով ստորեւ հրապարակում ենք պրն Այվազյանի հոդվածը:

Մեծ ուշադրությամբ ընթերցեցի Ձեր հոդվածը, պարոն Գեղամյան, որից բազմաթիվ նոր փաստեր իմացա իմ կենսագրությունից: Ուզում եմ մի քանի հարցեր տալ հոդվածի հեղինակին: Ինչո՞ւ է նմանատիպ հոդվածը տպագրվում հենց այս օրերին, ո՞րն է հոդվածի դրդապատճառը եւ ովքե՞ր են կանգնած հոդվածագրի թիկունքում:

Պարոն Գեղամյան, ինձ համար պարզ է, որ Ձեր հոդվածը քաղաքական պատվեր է եւ հասկանալի է, թե ում կողմից: Ուստի եւ պատասխանում եմ ոչ թե Ձեզ, այլ Ձեր պատվիրատուին եւ պատրաստ եմ հրապարակավ պատասխան տալ Ձեր պատվիրատուի ցանկացած հիմնավորված հարցադրմանը, այլ ոչ թե Ձեր պատվիրատուի նման թաքնվել ինչ-որ լրագրողի անվան ետեւում:

Կան մարդիկ, ովքեր այսպիսի պատվերներով են փորձում քաղաքական խնդիրներին լուծում տալ, առաջնորդվում են «Ինչքան վատ, այնքան լավ» սկզբունքով, եւ այդ արահետը տանում է դեպի Չորաղբյուրի դղյակները:

Ամբողջ հոդվածում, որը զբաղեցնում է կես էջ, ոչ մի կոնկրետ հիշատակում չկա, բացի մեկ դրվագից (դրան կանդրադառնամ ավելի ուշ) եւ քանի որ հեղինակն ավելի լավ գիտի իմ կենսագրությունը, ապա ցանկանում եմ իմ «կենսագրի» հիշողությունը թարմացնել, որի համար մեջ կբերեմ մի քանի փաստեր:

Այո, պարոն Խ. Գեղամյան, լինելով ուսուցչի ընտանիքից, գերազանց ավարտելով ինստիտուտը, ծառայել եմ Չինաստանի սահմանում եւ, ունենալով գիտական հրապարակումներ, աշխատանքի եմ ընդունվել իմ մասնագիտական հիմնարկում, որպես բեռնակիր (այլ ոչ թե շրջկոմի քարտուղարի վստահված անձ) եւ բեռնակրից 1985-90 թթ. ընթացքում աշխատել եմ պահեստապետ-վարպետ, արտադրամասի պետ, գլխավոր ինժեներ:

Ես պաշտոնապես հայտարարում եմ, որ պատրաստ եմ պատասխանելու հոդվածում նշված ցանկացած հարցադրման: Կոնկրետ հարցադրումների, այլ ոչ փողոցային մակարդակի բամբասանքի:

Պարոն Գեղամյան, հիշեցնեմ, որ հացի գործարանը սեփականաշնորհվել է ոչ թե ՀՀՇ-ի ժամանակաշրջանում, այլ միայն 2000 թվականի ապրիլին, երբ 1997 թվականից 3 անգամ մրցույթը չկայանալու պատճառով հայտնվել էր լուծարման եզրին:

Այվազյանների գերդաստանը, որը կազմված է 2 ընտանիքից, ձեռներեցությամբ եւ գործարարությամբ հայտնի էր քաղաքում դեռ 1986 թվականից:

1991 թվականից լինելով Չարենցավանի հացի գործարանի տնօրեն՝ ինձ հաջողվել էր ամբողջապես լուծել հացի խնդիրը եւ ոչ միայն Չարենցավանի, այլեւ հարակից գյուղերում եւ Աղվերանի հանգստյան տներում ապաստան գտած փախստական ընտանիքների համար, որպեսզի նրանք չթողնեն հեռանան մեր հայրենիքից, որը չէր մտնում իմ պարտականությունների մեջ որպես պաշտոնյայի, այլ ոչ թե ոմանց նման հասարակական կարծիք էի ստեղծում իրենց տերերի համար:

Մարդիկ գնահատելով իմ արածները՝ 1995 թ. հուլիսի 13-ին արժանի մրցակիցներից կրկնակի ավելի ձայներով ընտրեցին ԱԺ պատգամավոր, այլ ոչ թե Ձեր պատվիրատուի նման՝ գիշերվա ընթացքում կաշառքով փոխելով քվեաթերթիկները, դարձան ԱԺ պատգամավոր: Երեւի թե այս պարագայում հեղինակին հասած ինֆորմացիան մի փոքր վրիպակ է ունեցել՝ անուն-ազգանունն են շփոթել:

Ինձ շատ է զարմացնում, որ մարզային թերթի գլխավոր խմբագիրը բոլորովին անտեղյակ է մեր պետական համակարգից կամ չգիտի, թե որ մի կառավարման համակարգը ինչի համար է ստեղծված, ինչ իրավասություններ ունի: Հիշեցնեմ, «Կոտայք» թերթի գլխավոր խմբագիր, 1996 թվականից ստեղծվել են մարզպետարանները, որոնք իրականացնում են տվյալ տարածքի կառավարումը, հենց այդ կառույցի միջոցով են վճարվում ուսուցիչների եւ առողջապահության հիմնարկների աշխատողների աշխատավարձերը: Այնպես որ, լինելով քաղաքապետ՝ անգամ մեծ ցանկության դեպքում ուսուցիչների աշխատավարձերի հետ ոչինչ անել չէի կարող: Հարգելի ընթերցող, հանրապետության ուսուցիչները մայիս ամսից աշխատավարձ չեն ստացել, էլ չենք խոսում արձակուրդայինների մասին: Գուցե այս փողերն էլ Չարենցավանի նախկին քաղաքապետն է «կերել»: Ես մեծ ուրախությամբ կհետեւեմ Ձեր բացահայտումներին, որովհետեւ դուք ավելի մոտ էիք կանգնած համապատասխան կառույցին, ավաղ, այս անգամ էլ դուք շփոթել էիք հասցեն:

Ինչ վերաբերում է քաղաքի արդյունաբերական համալիրին, ապա գործարանների մեծ մասը սեփականաշնորհված են կամ պատկանում են ՀՀ կառավարությանը, եւ քաղաքապետն իրավասու չէր վաճառել գործարանների հաստոցները: Դառնանք Չարենցավանի արդյունաբերական համալիրի կործանման իմ մեղավորության բաժնին. այն այնքան էլ մեծ չէ Ձեր մեղավորությունից, այ, Թբիլիսիում շուռ եկած ֆայտոնն ամբողջությամբ իմ մեղավորությունն է:

Պարոն Խ. Գեղամյան, ինձ հարիր չէ մեկ-մեկ նմանվելով լրագրողներին, օգտագործել վերջերս մեր ժողովրդի մեջ մեծ հետաքրքրություն առաջացրած «մազութ» բառը: Սակայն զարմանում եմ՝ ինչո՞ւ եք մանրացել եւ գրել 600 տոննա, այլ ոչ թե 6000 կամ 60.000:

Ցավոք, այս անգամ էլ վրիպում կա, երեւի թե մարզային թերթի գլխավոր խմբագիրը հիշել է Հրազդանում տեղի ունեցած մազութի վաճառքը, որի մասին իր գլխավորած թերթը գերադասեց լռել՝ դրանով ստեղծելով հասարակական կարծիք:

Չարենցավանի մասին գրողը գոնե տարրական պատկերացում պետք է ունենա քաղաքի վերաբերյալ: Պաշտոնապես հայտարարում եմ ի գիտություն Ձեզ եւ Ձեր պատվիրատուների, որ իմ պաշտոնավարության ընթացքում որեւէ մազութ որպես վառելիք չի օգտագործվել, իսկ միեւնույն ժամանակ Չարենցավանում 1995 թվականին 24 ջեռուցվող շենքերի թիվը հասել է 118 շենքի: Արտագաղթն այդ տարիներին Չարենցավանում շատ չնչին էր (կարող եմ ներկայացնել վիճակագրական տվյալներ): Այդ տարիներին քաղաքում կատարված գործերին, ի տարբերություն Ձեր գլխավորած թերթի, բազմիցս է անդրադարձել հանրապետական մամուլը: Հարգելի գլխավոր խմբագիր, դուք պնդում եք, որ ես չեմ արձագանքում Ձեր գլխավորած թերթում տպագրված հոդվածներին, իմ այս պատասխանը թող որ ապացույց հանդիսանա, որ ես ոչ մի հրապարակում անպատասխան չեմ թողնում:

Առաջարկում եմ այցելել Չարենցավան եւ ցանկացած չարենցավանցու հարցնել այդ տարիներին արված գործերի մասին:

Ուզում եմ հիշեցնել Ձեզ, 1996 թվականին, երբ մարզային դահլիճում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նախընտրական հանդիպման ժամանակ քննադատում էի նրա վարած քաղաքականությունը (տեսաժապավենը պահպանվել է), դուք մի ամբողջ հրապարակումների շարան էիք ձոնել պարոն Տեր-Պետրոսյանին: Հարգելի ընթերցող, խորհուրդ եմ տալիս վերընթերցել 1996-97 թթ. «Կոտայք» թերթի համարները, եւ դուք կճանաչեք իրական Խիկար Գեղամյանին:

Պրն Խիկար Գեղամյան, իմ հավատամքը Ձեզ համար դժվար է հասկանալ, ինչպես օրինակ՝ չեք կարողանում հասկանալ, որ իմ «թալանած» քաղաքում 4 անգամ գնալով ընտրության՝ միշտ էլ հաղթել եմ, ունենալով արժանավոր հակառակորդներ: 90 տոկոս ձայներ եմ ստացել Չարենցավանում, այլ ոչ թե իմ ընտրատարածքում գտնվող զորամասերում եւ կրկնակի շատ ձայն իշխանության կողմից ներկայացված թեկնածուից, սրանք անժխտելի փաստեր են: Ի տարբերություն Ձեր պատվիրատուի, ես ծառայում եմ իմ գաղափարներին, որոնք չեմ ամաչում հրապարակավ ներկայացնել:

Եվ եթե ես էլ Ձեր եւ Ձեր հովանավորների նման անգնահատելի ծառայություններ մատուցեի որոշ քաղաքական գործիչների, որոնց անունը լսելիս դուք ժամանակին հոտնկայս ծափահարում էիք, ապա ես էլ զբաղեցրած կլինեի որեւէ նշանակովի պաշտոն:

Եվ վերջացնելով խոսքս, ուզում եմ մեկ հարց ուղղել պրն Խ. Գեղամյանին՝ ինչո՞ւ այս հոդվածը չտպագրեցիք Ձեր գլխավորած թերթում, ինչ է, ընթերցող չունի՞: Ընթերցողներին տեղեկացնում ենք, որ մարզի մեկ տասնյակից ավելի արհեստավարժ լրագրողներից ոչ մեկը գրեթե չի թղթակցում Ձեր գլխավորած «Կոտայք» թերթին, որի էջերը լցված են ոչ պետական բուհերի ուսանողների խիս[illegible]ցակման կարիք ունեցող նյութե[illegible]

ՎԱՐԴԱՆ ԱՅՎԱԶՅԱՆ

Պասկալ Լեժիշիմու. «Երբեք չեմ մոռանում իմ արմատները»

Պասկալ Լեժիշիմուն ֆրանսիացի հայտնի կատակերգու դերասան է, Ֆրանսիայում ամենահայտնի խառնածին-սեւամորթ հայը։ Նրա մայրը հայուհի է, հայրը անտիլցի։ Պասկալը 30 տարեկան է, ստացել է հայ-ֆրանս-անտիլյան կրթություն, միաժամանակ նրա վրա ազդել է Փարիզի արտիստական միջավայրը։ Հայրը դերասան էր, եւ ինքն էլ ընտրեց այդ ուղին։ Թատերական դասընթացներից հետո սկսեց ելույթ ունենալ սրճարանային թատրոնում, ապա սկսեց հորինել փոքրիկ զվարճալի պիեսներ եւ ինքն էլ հանդես գալ դերակատարումներով։ Նկարահանվել է մի քանի ֆիլմում, իսկ ներկայումս Փարիզում բավական ճանաչված «Անծանոթներ» եռյակի կատակերգուներից մեկն է։ Պասկալը չի մոռանում իր հայկական արմատները։ 1988 թ. երկրաշարժից հետո փարիզյան համերգասրահներից մեկում նա ելույթ կազմակերպեց ի նպաստ Հայաստանի աղետյալների։ Պասկալ Լեժիշիմուն սիրով համաձայնեց հարցազրույց տալ «Ազգի» թղթակցին։

– Պասկալ, կարո՞ղ եք մի քանի բառով պատմել ձեր ծնողների, մանկության, ինչպես նաեւ ձեր հայ-ֆրանս-անտիլյան կրթության առավելությունների մասին։

– Ծնողներս շատ են տառապել իրենց միությունից։ Հայկական միջավայրում անտիլցու հետ հայուհու ամուսնությունը բացասական արձագանք առաջացրեց։ Մորս ընտանիքը երկար ժամանակ չէր ընդունում հորս, ոչ միայն նրա սեւ մաշկի, այլեւ դերասան լինելու պատճառով։

Երբ ես ծնվեցի, այդ ընտանի մերժումը դեռ շարունակվում էր, թեեւ թե շատ նողարկված ձեւով։ Մի խոսքով, ծնողներս, մասնավորապես հայրս, շատ են տառապել այդ նախապաշարմունքից։ Ինչ վերաբերում է իմ հայեցի դաստիարակությանը, մայրս ինձ լավ սովորեցրեց ընտանիքի զգացումը։ Մասնավորապես մայրս ինձ հաճախ տանում էր հայկական եկեղեցի, որտեղ էլ կնքվել եմ։ Նաեւ իմ մեջ ուժանն, աշխատանքի սեր սերմանեց։ Ես սովորեցի լինել զուսպ, մինչդեռ անտիլցիներն ավելի շատ դյուրահաղորդ են։ Այնպես որ կյանքում ես հայ եմ, իսկ բեմի վրա՝ անտիլցի։ Երկու մշակույթներից վերցրել եմ լավագույնը։

– Դերասանական կարիերայի համար, անշուշտ, պարտական եք ձեր հորը։

– Մանկության տարիներին ես շատ երկչոտ եւ ինքնամփոփ էի։ Ինձ օգնելու համար հայրս դերասանություն սովորեցրեց։ Այնպես որ ինը տարեկանից բեմի վրա եմ։

– Որո՞նք են խառնածին դերասանի առավելություններն ու դժվարությունները։

– Սկզբում հաղթահարեցի բազմաթիվ խոչընդոտներ, քանի որ գունամորթ դերասանները շատ չէին։ Ինձ առաջարկված դերերը հետաքրքրական չէին։ Հայտնի երգիչ Անրի Սալվադորի հաջողությունը, որին ես նման էի, ծառայեց նաեւ իմ անձնական հաջողությանը։ Ինչ վերաբերում է առավելություններին, դրանք շատ ավելի ուշ եղան։ Մարդիկ հիմա գալիս են ինձ տեսնելու՝ գնահատելով իմ ինքնօրինակությունը։

– Դուք սկսեցիք որպես կատակերգու, ապա դարձաք համերգավար, բեմադրիչ, հեղինակ, պրոդյուսեր... Ո՞րն է այս հաջողության շարժիչ ուժը։

– Ես կիրառում եմ ամերիկյան մեթոդ, որի համաձայն դերասանական կրթությունը պետք է համակողմանի լինի։ Մանկուց միշտ այդպիսին եմ եղել, միշտ պարտավորություններ եմ ստանձնել, քանզի իմ կարծիքով դերասանը պարտավոր է կատարյալ լինել։ Մինչդեռ Ֆրանսիայում երգչուհին սոսկ երգչուհի է։ Իրականում ոմանք նախանձ են։ Ուստի հաճախ այդ համակողմանիությունը վերածվում է խոչըն-

դոտի։ Բայց դա ինձ չի խանգարում, քանզի ես աշխատում եմ ոչ թե մասնագետների, այլ հանրության համար։

– «Անծանոթներ» եռյակը նշանակալի դեր է խաղացել ֆրանսիական հումորի զարգացման մեջ։ Կարելի՞ է արդյոք ասել, որ դա ձեր համբավի մեկնակետն է եղել։

– Առաջին անգամն էր, որ հումորիստների խումբը կազմված էր երեք կատակերգակից, եւ այդ նորույթը հետաքրքրություն առաջացրեց։ Այն փաստը, որ կատարում էինք բատերական կերպարների դերեր, նոր շունչ հաղորդեց հումորին։

– Ասում են, թե մտադիր եք մոտ ապագայում վերակազմել խումբը։ Դա ճի՞շտ է։

– Տասնչորս տարվա համատեղ աշխատանքից հետո երեք տարի հանգստացանք նոր աղբյուրներ գտնելու, ուրիշ բանով զբաղվելու համար, իսկ եկող տարի միասին հանդես ենք գալու «Սոց բացավորները» ֆիլմում։

– Ավարտել եք «Անտիլները բեմի վրա» ֆիլմի նկարահանումը, որը վերաբերում է Փարիզի անտիլյան համայնքին։ Միաժամանակ սցենարի հեղինակն եք։ Ինչի՞ց եք ներշնչվել այն գրելիս։

– Քանի որ անտիլյան համայնքի մասին պատմող ֆիլմ երբեւէ չի եղել, որոշեցի ինքս նկարահանել։ Մի խոսքով, ամբողջ ֆիլմի ընթացքում մեկ միլիոն անտիլցիներ փնտրում են չար անձանց կողմից առեւանգված մի անտիլցու։ Դա ոստիկանական կատակերգություն է, որը ծիծաղ է առաջացնում, բայց միաժամանակ իրատեսական է։

– Դուք խաղո՞ւմ եք այդ ֆիլմում։

– Քանի որ ֆիլմի բեմադրությունը շատ դժվար էր, ես այնտեղ ընդամենը 5 փոքրիկ դերակատարումներ ունեմ։

– Ե՞րբ եւ որտե՞ղ եք նկարահանելու ձեր հաջորդ ֆիլմը՝ «Վահանը» եւ ինչի՞ մասին է այն։

– Դա ոստիկանական հետաքննություն է արդարադատության մարմիններում։ Նկարահանումն սկսելու եմ եկող տարի Փարիզում։ Բայց Ֆրանսիայում ֆիլմ նկարահանելը շատ դժվար է վարչարարության պատճառով։ Մեզ ղեկավարող մարդիկ հաճախ բանիմաց չեն։ Օրինակ, խաղահրապարակից մի հասարակ գրություն ստանալու համար հարկավոր է իրավաբ դժոխային ճայլեր ձեռնարկել։ Դա ինձ հոգնեցնում է։ Արդեն մտածում եմ ուրիշ երկիր տեղափոխվելու մասին։

– Ո՞ւր կուզենայիք մեկնել։

– Թերեւս Կանադա։

– Խոսո՞ւմ եք հայերեն։

– Մի քիչ։ Երբ փոքր էի, վարժ խոսում էի, բայց չօգտագործելով մոռացա։ Հիմա բավարար չափով հասկանում եմ։ Ի դեպ, քույրերիցս մեկը մեծ ջանասիրությամբ հայերեն է սովորում։

– Ձեր քույրերը եւ եղբայրը կատակերգակի մասնագիտությունը չե՞ն ընտրել։

– Ոչ, քույրերիցս մեկն զբաղվում է կենսաբանությամբ, մյուսն աշխատում է հրատարակչությունում, իսկ եղբայրս ծառատարագետ է։

– Ինչպիսի՞ հարաբերություններ ունեք հայ համայնքի հետ, ձեզ հրավիրո՞ւմ են տարբեր միջոցառումների։

– Անշուշտ։ Ստանում եմ բազմաթիվ հրավերներ եւ փորձում եմ հնարավորության սահմաններում ներկա գտնվել։ Լավ հարաբերություններ ունեմ Ազնավուրի, Վերնոյի հետ։ Իմ նկարահանման անձնակազմում նույնպես ունեմ բազմաթիվ հայ օպերատորներ, բեմահարդարներ։

– Երեխաներ ունե՞ք։

– Ունեմ աղջնակ, որի մայրը հոլանդուհի է։

ԱՐՄԻՆԵ ԱԶԻԶՅԱՆ
Փարիզ

Նախազգույն մարդու հետքերով

Ինչպես «Ազգը» տեղեկացրել է, անցած ամսին Ֆրանսիայի գիտական հետազոտությունների ազգային կենտրոնի մասնագետները Հյուսիսային Հայաստանի շրջաններում հայ գործընկերների հետ հնագիտական երեքշաբաթյա ուսումնասիրություններ էին սկսել՝ որոնելով հին քարի դարի նյութական վկայություններ։ Կատարվող աշխատանքները, ներառելով մասնավորապես Շիրակի մարզի Աշոցքի եւ Ամասիայի նախկին վարչատարածքները, կարեւոր էին նրանով, որ մարզի տարածքում քարեդարյան հուշարձանների հայտնաբերման թերեւս առաջին փորձն էին (մինչդեռ հետագա դարաշրջաններն այստեղ բավականին լավ ուսումնասիրված են)։ Հունիսի վերջին ավարտված ուսումնասիրություններով Ամասիայի տարածաշրջանի Յենի-յոլ բնակավայրի մոտ հայտնաբերվել են դացիտի եւ օբսիդիանի (վանակատ) գտածոներ, աշխատանքի գործիքներ, որոնք, հաստատելով այստեղ քարե դարի առկայությունը, պատկանում են ոչ թե հին, այլ նոր քարե դարին։ Նույն ժամանակաշրջանի նյութեր են գտնվել Աշոցքի Հարթագյուղ, Ախուրյանի կիրճի Գյուլիբուլաղ-Հայկավան հատվածներում։ Իհարկե, արշավախմբի ընդամենը երեքշաբաթյա աշխատանքը չէր կարող սպառիչ պատասխան տալ առաջադրված հարցին, եւ հետագայում աշխատանքը շարունակելու անհրաժեշտություն կա։ Մանավանդ, երբ կատարված հետազոտությամբ պարզվել է, որ այստեղ տեղումների եւ հանգամանալից ուսումնասիրության համար շատ նյութ կա։

Շիրակին հարեւան Լոռու մարզի տարածքում, որի համեմատաբար մեղմ բնակլիմայական պայմաններն առավել նպաստավոր կարող էին լինել քարեդարյան մարդու համար, ուսումնասիրվել եւ Հաղպատի մոտ գտնվել է երրորդ հազարամյակի բնակավայր։ Ֆրանսիացի հնագետ Քրիստոֆ Ֆուրլուբեի գնահատմամբ, Դեբեդի կիրճում առանձնակի հետաքրքրություն են ներկայացնում բազմաթիվ քարանձավներն ու միջժայռային տարածքները։ Հետազոտողները հույսը չեն կորցրել այստեղ գտնելու նախամարդու հետքեր։

Գ. Մ.

Եղբայրական հանդիպում Աջարիայում

Ազգի համար, մարդու համար առհասարակ, կարեւորագույն խնդիրը տեսակը պահելն է։ Բնությունն այդ խնդիրը չունի, որովհետեւ ծառը նույն ծառն է, նույն տերևն է տալիս, ծաղիկը նույն ծաղիկն է, միեւնույն բույրն ունի՝ լինի այստեղ, լինի այնտեղ։ Նույնը կենդանական աշխարհի մասին կարելի է ասել՝ ամեն մեկն ապրում, գոյատեւում է իր ցեղին, իր տեսակին անդավաճան։ Բայց ահա մարդը, թեեւ բանական, թեեւ ստեղծագործող, ավելի է ենթակա փոփոխություն-

ների։ Այդ խոհերն ինձ պաշարեցին, երբ Բաթումում զրուցեցի Վրաստանի գրողների միության Աջարիայի գրական միավորման նախագահ, պոետ, արձակագիր, Վրաստանի հումանիտար գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս Ջեմալ Ջաղելու հետ։ Արբազան պարտքն էր հետաքրքրվել տեղի հայության կյանքով։ Ասաց. «Պատկերը տխուր է, տասը հայ երեխայից միայն մեկն է հայկական գնում, մնացած ինը գնում են ռուսական դպրոց։ Աշոտ անունով վարորդ ունեի, հայերեն չէր կարդում, երեխաները հայկական դպրոց չէին գնում, ասում էի՝ ի՞նչ հայ ես, որ հայերեն չգիտես, ամոթ չէ՞։

Այնքան թողին հայերենը, որ Բաթումում մնաց միայն մեկ հայկական դպրոց։ Պատճառները տարբեր են, դրանցից ցավալին այն է, որ Հայաստանի հետ կապը գրեթե կտրված է։ Կապի առումով հայրենասիրական ու նաեւ մարդասիրական մեծ գործ է անում «Հայոց-Քարթլոս» ամսագրի խմբագիր, նորվեգական Նանսենյան ֆոնդի գլխավոր քարտուղար, հայ մտավորական Ֆելիքս Բախչինյանը։ Նրա ջանքերով մենք թարգմանեցինք Շառլ Ազնավուրին, Սիլվա Կապուտիկյանին»։

– Բատոնո Ջաղելի, երբեւիցե Հայաստանում եղե՞լ եք եւ եթե եղել եք, ի՞նչ եք զգացել։

– 15 տարի առաջ եմ եղել Հայաստանում։ Ինձ համար հայտնություն էր։ Ես ծովի մարդ եմ, Սեւ ծովի ափին ծնված։ Երբ տեսա Սեւանը, հիացա, ծովը զգացի բարձունքի վրա, անհանգիստ էր լիճը, աղմկում էր, ոնց որ ծով լիներ։

Ով չի եղել Հայաստանում, չի կարող ճանաչել հային։ Հայ ժողովրդին, նրա պատմությանը, գրականությանը պիտի նայել Արարատի եւ Արագածի գագաթներից։ Փորձեցի նայել վերին ոլորտից եւ մտքի աչքով տեսա Մեծ Հայաստանը, երկիրը, որ տվել է Արարիչը արարման պահին։ Անմիջապես զգացի նաեւ, Նոյն իր տապանը պատրաստել է հենց Հայաստանում։ Երկրորդ օրը Երեւանում այլեւս հյուր չէի, հարազատ էի, Հայոսն ու Քարթլոսը խոսեցին մեջս եւ երկրային հրաման եղավ մոտիկից ճանաչել եւ ավելի ջերմ սիրել Հայաստանը։

– Բատոնո Ջեմալ, իհարկե, մեզ բոլորիս բաժանող եւ միացնող հանգամանքներ կան։

– Մեզ բաժանում են պետական սահմանները, միացնում, միավորում է արվեստը, որը սահման չի ճանաչում։ Աշխարհը փրկելու են գեղեցկությունը, բարեկամությունը, ազնվությունը, սերը։ Ֆրանսիացի մեծ գրող Էքզյուպերին ասել է. «Ամենաթանկ կյանքը մարդկանց լավ փոխհարաբերությունն է»։

– Բատոնո, մարդկությանը միավորողն Աստված է։ Եթե մեկը Աստված չունի, ո՞նց կունենա լավ փոխհարաբերություն։

– Աստծուն չհավատացողին ես ինչո՞ւ պիտի հավատամ կամ ինչպե՞ս պիտի հավատամ։

Իլյա Ճավճավաձեն ասել է՝ Աստծո հետ խոսում եմ, որպեսզի մարդկանց առաջ տանեմ, ցույց տամ լույսի ճանապարհը։

– Բատոնո Ջեմալ, ցավոք, շատերն են հեռացել Աստծուց։

– Դա արդեն կործանում է։ Հավատացյալ ժողովուրդը պիտի միավորվի։

– Բատոնո, այսօր ի՞նչ է տեղի ունենում մեր երկրում, նախկին Սովետական Միության տարածքում եւ աշխարհում։ Երիտասարդությունը գնում է ապականության ճանապարհով։ Ինչո՞ւ է այսպես։

– Մինչեւ սրտակի ծեփերն արձակելը, նրա միսը պիտի մաքրվի, մտածողությունը ցնցվի, այնպես, որ նա բնական ու բանական դառնա։ Հիմա ի՞նչ ստացվեց. դեմոկրատիա է, ասացին, եւ բոլորին ազատ արձակեցին։ Պարզ չէ՞, որ քանդելու են նույն ազատության անունից։

Երիտասարդությունը չի գիտակցում, թե ինչ է անում։ Կռիվ է գնում սեքսի եւ բանականության միջեւ։ Սեքսն առաջին գիծ է դուրս եկել։ Երիտասարդությունը ճահճի մեջ է, քանի գնում, բախին ուժեղանում է, մեկ գլուխն է վերեւում, մեկ էլ՝ ոտքերը։ Կգա մի պահ, երբ գլուխը կհայտնվի միայն ներքեւում, այսինքն՝ ամեն բան գլխիվայր շուռ կգա։

Պատմական անցյալ ունեցող ժողովուրդների գրականություններն ուրիշ են։ Նրանց գրական ճամփի վայրէջքները նույնպես ներելի են։ Այնպես որ, հայ եւ վրաց գրականություններն այնպիսի բարձրության վրա են, որ կարող են նույնիսկ հանդիպել անօդ տարածության։ Կարեւորն անխափան թռիչքն է, հոգեւոր թռիչքը, մի բան, որ ի վերուստ տրված է Հայաստանին էլ, Վրաստանին էլ։

– Սիրելի բատոնո Ջեմալ Ջաղելի, եղբայրական մեր այս հանդիպում-զրույցը թող ծիածանվի երկրից երկիր, Աջարիայից մինչեւ Հայաստան։

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՀՈՎՆԱՆՅԱՆ
Բաթում-Երեւան

Պարոնյանցիները կրկին Գյումրիում

Երեւանի Հակոբ Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի պետական թատրոնը հուլիսի 27-ից սկսել է իր չորսօրյա հյուրախաղերը Գյումրիում։ Վարդան Աճեմյանի անվան թատրոնի բեմում պարոնյանցիները ներկայացնում են իրենց վերջին շրջանի երկու նոր բեմադրությունները՝ Ջոն Պատրիկի «Տարօրինակ միսիս Սեւիջը» եւ Գիյերմե Ֆիգեյրեդոյի «Եզովպոսը»։ Սա այս թատրոնի հերթական, թեեւ համեմատաբար կարճատեւ հյուրախաղային այցելությունն է Շիրակի մարզկենտրոն։ Ըստ կոլեկտիվի գեղարվեստական ղեկավար, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ Երվանդ Ղազանջյանի, մայրաքաղաքի յուրաքանչյուր թատրոն իր նոր բեմադրություններն անպայման պիտի որ ներկայացնի նաեւ գյումրեցի խստապահանջ հանդիսատեսին, ճնշություն թողնի նրա առաջ։ Համենայն դեպս, իրենք այդպիսի զգացողությամբ են կրկին եկել Գյումրի։

Գյումրեցի թատերասերները, ծանոթ լինելով պարոնյանցիների խաղացանկի նախորդ ներկայացումներին, անշուշտ ըստ արժանվույն կգնահատեն նաեւ մայրաքաղաքում լավ ընդունելության արժանացած այս նոր բեմադրությունները։

Գ. Մ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Բրազիլացիները սթափվում են

Հարավային Ամերիկայում շարունակվում են 2002 թ. աշխարհի առաջնության ընտրական խաղերը։ Ճապոնիայի եւ Հարավային Կորեայի խաղադաշտերում հանդես գալու իրավունք այստեղից անմիջականորեն կստանան 4 թիմեր, իսկ 5-րդ տեղ գրավողը լրացուցիչ հանդիպումներ կանցկացնի Օվկիանիայի լավագույն թիմի հետ։

Մրցաշարի մասնակից 10 թիմերն արդեն 6-ական խաղ են անցկացրել, եւ որոշվել են առաջատարները, նրանց դիրքերին հավակնողները եւ վերջնամասիները։ 6-րդ տուրում գրանցվեցին այսպիսի արդյունքներ. Էկվադոր-Կոլումբիա՝ 0-0, Վենեսուելա-Չիլի՝ 0-2, Ուրուգվայ-Պերու՝ 0-0, Բոլիվիա-Պարագվայ՝ 0-0, Բրազիլիա-Արգենտինա՝ 3-1։

Մեծ հետաքրքրությամբ էր սպասվում հատկապես այս վերջին հանդիպումը։ Աշխարհի քառակի չեմպիոն բրազիլացիները կարողացան վստահ հաղթանակ տանել անվերապահ առաջատարի նկատմամբ եւ զգալիորեն շտկել իրենց մրցաշարային գործերը։ Ընդ որում, բոլորը նշում են, որ Բրազիլիայի հավաքականը ցույց տվեց ընտրական շարքում իր լավագույն խաղը։ Այդ կարծիքին է նաեւ հանրահայտ Ռոնալդոն, որը մրցադաշտերին հետեւում էր տրիբունայից (նա դեռ չի բուժել վնասվածքը)։ «Ես հիացած եմ խաղով, դա լավագույն խաղերից մեկն էր, որը տեսել եմ ու որին չեմ մասնակցել», ահա նրա խոսքերը։

Իսկ նախորդ տուրից հետո այլ ձայներ էին լսվում։ Բանն այն է, որ բրազիլացիները Պարագվայի հավաքականից պարտվեցին 1-2 հաշվով (սա բրազիլացիների ընդամենը երկրորդ պարտությունն էր աշխարհի առաջնությունների ընտրական խաղերում)։ Դրանից հետո աշխարհի քառակի չեմպիոնները հայտնվեցին աղյուսակի 5-րդ հորիզոնականում։ Հավաքականի մի քանի ֆուտբոլիստներ՝ Լեոնարդոն, Ռոմարիոն, Էդմունդոն, Էդիլսոնը, Կաֆուն, գլխավոր մարզիչ Վանդերլեյ Լուքսեմբուրգոյի հետ տարաձայնությունների պատճառով դուրս մնացին թիմի կազմից։ Քննադատության սլաքներ ուղղվեցին մարզչի կողմը, շատերը պահանջում էին նրա հրաժարականը, եւ դա անխուսափելի կլիներ, եթե հաղթական ավարտ չունենար Արգենտինայի հավաքականի հետ հանդիպումը։ Ամեն ինչ հաջող ստացվեց այս խաղում, եւ կրքերը հանդարտվեցին։

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Արգենտինա	6	5	0	1	15–5	15
2. Բրազիլիա	6	3	2	1	9–6	11
3. Ուրուգվայ	6	3	2	1	7–4	11
4. Պարագվայ	6	3	1	2	7–7	10
5. Կոլումբիա	6	2	3	1	6–4	9
6. Չիլի	6	2	1	3	8–9	7
7. Էկվադոր	6	2	1	3	7–9	7
8. Պերու	6	1	2	3	4–5	5
9. Բոլիվիա	6	1	2	3	4–7	5
10. Վենեսուելա	6	1	0	5	5–16	3

Օտտի՝ Մոսկվայից Սիդնեյ

Ճամայկացի նշանավոր վազորդուհի Մերլին Օտտին կմասնակցի Սիդնեյի օլիմպիական խաղերին. նա հանդես կգա 100 մ արագավազքում։ Թվում է՝ տարօրինակ ոչինչ չկա, Օտտին աշխարհի լավագույն թեթեւատլետներից մեկն է։ Բայց զարմանալի է մարզուհու տարիքը՝ 40։ Մերլինը, որը մասնակցել է դեռեւս 20 տարի առաջ կայացած մոսկովյան օլիմպիադային, երազում էր իր մարզական կարիերան ավարտել հենց Սիդնեյի խաղերում։ Դրան կարող էր խանգարել դոպինգի հետ կապված միջադեպը, բայց արգելված դեղամիջոց նանդրալոն օգտագործելու մեղադրանքը վերջերս հանվեց։

Օտտին իր երկարատեւ մրցելույթների ընթացքում 7 օլիմպիական մեդալ է նվաճել։ Աշխարհի առաջնություններում այդ թիվը կրկնակի է՝ 14, իսկ դրանցից 2-ը ոսկուց են։

ԹԵՆԻՍ

Սարգսյանը լավ խաղաց

Աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստներն այժմ խաղում են Լոս Անջելեսի, Սթենֆորդի, Սան Մարինոյի, Կիցբյուելի մրցաշարերում։

Ավստրիական այս փառատոնում հանդես է գալիս նաեւ մեր Սարգիս Սարգսյանը։ Առաջին շրջանում նա հաղթեց ավստրիացի Յուրգեն Մելցերին, երկրորդում՝ ֆրանսիացի Ժերոմ Գոլմարին։ Մրցաշարի երրորդ հանդիպումը Սարգիսն անցկացրեց իր վաղեմի բարեկամի՝ դեռեւս Խորհրդային Միության պատանեկան հավաքականի խաղընկեր Եվգենի Կաֆելնիկովի հետ։ Ռուս թենիսիստն այդ օրն արդեն մի մրցախաղ անցկացրել էր (անձրեւի պատճառով այն տեղափոխվել էր նախորդ օրվանից)։ Նա պարտության էր մատնել արգենտինացի Էռնան Գումիին։ Սարգսյան-Կաֆելնիկով հանդիպումը շատ համառ ստացվեց։ Առաջին խաղափուլը 6–4 հաշվով շահեց Կաֆելնիկովը, երկրորդը նույն հաշվով՝ Սարգսյանը։ Երրորդ խաղափուլում երկար ժամանակ հավասար հաշիվ էր, եւ միայն վերջում ռուս թենիսիստին հաջողվեց առավելության հասնել՝ 6–4։

Ինչ վերաբերում է Կաֆելնիկովին, ապա նա քառորդ եզրափակիչում մրցելու է իսպանացի Ֆրանսիսկո Կլավետի հետ, որը նախորդ փուլում պարտության է մատնել անցյալ տարվա նմանօրինակ մրցումների հաղթող, իր հայրենակից Ալբերտո Կոստային։

Հերթական ցուցակները

Հրապարակվել են պրոֆեսիոնալ թենիսիստների եւ թենիսիստուհիների դասակարգման հերթական ցուցակները։ Ներկայացնում ենք առաջին 20-ական մարզիկ-մարզուհիներին։

Տղամարդիկ

1. Մագնուս Նորման (Շվեդիա)՝ 525, 2. Գուստավո Կուերտեն (Բրազիլիա)՝ 520, 3. Փիթ Սամփրաս (ԱՄՆ)՝ 475, 4. Անդրե Աղասի (ԱՄՆ)՝ 368, 5. Եվգենի Կաֆելնիկով (Ռուսաստան)՝ 321, 6. Լեյտոն Հյուիթ (Ավստրալիա)՝ 315, 7. Ալեքս Կորետխա (Իսպանիա)՝ 307, 8. Մարատ Սաֆին (Ռուսաստան)՝ 270, 9. Սեդրիկ Պիոլին (Ֆրանսիա)՝ 267, 10. Խուան Կառլոս Ֆերերո (Իսպանիա)՝ 264, 11. Ֆրանկո Սկիլարի (Արգենտինա)՝ 263, 12. Մարիանո Պուերտա (Արգենտինա)՝ 235, 13. Թոմաս Էնքվիստ (Շվեդիա)՝ 225, 14. Մարկ Ֆիլիպուսիս (Ավստրալիա)՝ 222, 15. Պատրիկ Ռաֆթեր (Ավստրալիա)՝ 220, 16. Թիմ Հենման (Անգլիա)՝ 214, 17. Յունես էլ Այնաուի (Մարոկո)՝ 209, 18. Նիկոլաս Լապենտի (Էկվադոր)՝ 182, 19–20. Ալբերտո Կոստա (Իսպանիա), Գաստոն Գաուդիո (Արգենտինա)՝ 175-ական միավոր։

Կանայք

1. Մարտինա Հինգիս (Շվեյցարիա)՝ 6145, 2. Լինդսեյ Դեւենպորտ (ԱՄՆ)՝ 5617, 3. Վենուս Ուիլյամս (ԱՄՆ)՝ 3517, 4. Մերի Պիրս (Ֆրանսիա)՝ 3424, 5. Մոնիկա Սելեշ (ԱՄՆ)՝ 2802, 6. Կոնչիտա Մարտինես (Իսպանիա)՝ 2629, 7. Սերենա Ուիլյամս (ԱՄՆ)՝ 2594, 8. Նատալի Տոզյա (Ֆրանսիա)՝ 2174, 9. Արանտա Սանչես-Վիկարիո (Իսպանիա)՝ 2039, 10. Անկե Հուբեր (Գերմանիա)՝ 1961, 11. Սանդրին Տեստյու (Ֆրանսիա)՝ 1837, 12. Ամանդա Կյոթցեր (ՀԱՀ)՝ 1835, 13. Ամելի Մորեսմո (Ֆրանսիա)՝ 1762, 14. Ժյուլի Ալար (Ֆրանսիա)՝ 1629, 15. Դոմինիկ վան Ռուստ (Բելգիա)՝ 1571, 16. Ջենիֆեր Կապրիատի (ԱՄՆ)՝ 1518, 17. Բարբարա Շետ (Ավստրիա)՝ 1453, 18. Չանդա Ռուբին (ԱՄՆ)՝ 1378, 19. Աննա Կուռնիկովա (Ռուսաստան)՝ 1370, 20. Այի Սուգիյամա (Ճապոնիա)՝ 1257 միավոր։

Նախորդ համարի շախմատային խնդրի լուծումն է՝ 1. Նf1։

ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ՍԿԱՆՎՈՐԴ

1

3
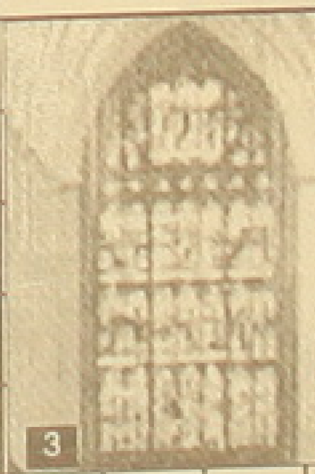

2
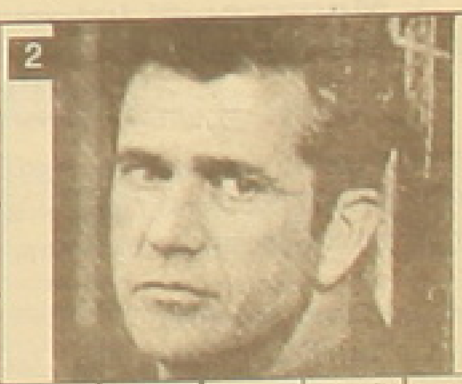

4

5

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Սոլբերտ։ 2. «Ժայռը»։ 3. Աբբաս։ 4. Սաղաթով։ 7. Հեղույս։ 9. Մխտորաշեն։ 10. Վաուվերման։ 12. Սարկազմ։ 13. Եղեսպակ։ 18. Իգաուա։ 19. Վենետիկ։ 21. Կոմիտաս։ 24. Մեխակ։ 25. Իդեալ։

Հորիզոնական

5. Շողակաթ։ 6. Աբեղյան։ 8. Առաքելյան։ 11. Դրախտ։ 14. Շարոն։ 15. Շափյուղա։ 16. Ֆրանկո։ 17. Մսեդեն։ 20. Ազիզյան։ 22. Թեքեն։ 23. Չազով։ 26. Ռեմբրանդտ։ 27. Դիտակալ։ 28. Քարավան։

ASHB

ԱՎԵԼԻ ԱՐԱԳ, ԱՎԵԼԻ ՀՈՒՍԱԼԻ, ԱՎԵԼԻ ՄԱՏՉԵԼԻ

Արդշինբանկն առաջարկում է օգտվել միջազգային «Մանիգրամ» ակնթարթային վճարային համակարգի ծառայություններից: «Մանիգրամի» միջոցով ցանկացած երկրից ուղարկված գումարը կգտնի իր հասցեատիրոջը Հայաստանում հաշված րոպեների ընթացքում:
Ուղարկեք եւ ստացեք «Մանիգրամի» փոխանցումները Արդշինբանկի բոլոր մասնաճյուղերում՝ Հայաստանի ողջ տարածքով մեկ:
Լրացուցիչ տեղեկությունների համար խնդրվում է զանգահարել 56-00-85 հեռախոսահամարով:

ԱՐԴՇԻՆԲԱՆԿԸ ՄԻՇՏ ՀՈՒՍԱԼԻ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐ Է:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բոլոր այն հաշվապահներին, որոնց ձեռնարկություններն անցել են հաշվապահական հաշվառման փոխարկման փուլը՝
Հայաստանի հաշվապահների եւ աուդիտորների ասոցիացիան /ՀՀԱԱ/ կազմակերպում է անվճար դասընթաց
«Կառավարչական հաշվապահություն» թեմայով:
Դասընթացն ամբողջովին նվիրված է ինքնարժեքի ծեւավորման հաշվարկներին:
Դասախոսությունները կվարի Մեծ Բրիտանիայից հրավիրված հաշվապահության տրոֆեսոր **Դանիըն Վիլիամսոնը**:

Դասընթացը սկսվում է օգոստոսի 1-ից, տեւողությունը՝ 16 ժամ:
Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 54-16-65, 24-94-67, 24-93-19
Հասցեն՝ Կ. Ուլնեցու 31, 5-րդ հարկ
Էլ. փոստ aaaa@arminco.com

P.S. ՀՀԱԱ-ի անդամներին տրվում է նախապատվություն:

AED

Academy for Educational Development

JOB OPENING IMMEDIATE FILLINGS

The Academy for Educational Development (AED) Yerevan office announces the job openings for the following positions:

1. **Program Assistant for Health/Medical programs**
2. **Program Assistant for Economic and Business programs**
3. **Manager of Information Systems**
4. **Accountant and Financial Assistant**
5. **Receptionist**
6. **Driver**

AED has been in Armenia since 1994, implementing USAID-funded short- and long-term training programs in different areas of economic reforms and civil society development.

Qualifications Required:
Master's Degree in Health/Medical for position #1, Master's Degree in Business or Economics for position #2. Education and work experience in the relevant areas for all positions. Strong analytical skills, excellent judgment and good interpersonal skills. Fluency in Armenian, English and Russian for positions #1-5. Strong computer skills for positions #1-4. Personal vehicle in a good shape and condition for position #6.

AED offers a competitive salary and excellent opportunity to work on human resource development for Armenia. To apply, please send cover letter and resume to Ms. Anoush Yedigaryan, Country Director, AED/Armenia by August 4, 2000.

Address: 54-A Aygedzor Lane, Yerevan, 375019, Armenia
Tel: (374-2) 27-17-20, 27-70-08, 27-43-98
74-02 (Gov. Line)

ՓՆՏՐՈՒՄ ԵՄ ՀԱՐԱԶԱՏՆԵՐԻՍ

Սահակ Մանուկի Օհանյանի դուստր Ռուբինա Սահակի Օհանյանը փնտրում է իր հոր հորեղբոր թոռներին Մանվել եւ Սահակ Օհանյաններին, որոնք այժմ պետք է գտնվելիս լինեն Հալեպում:
Նրանց մասին որեւէ տեղեկություն ունենալու դեպքում խնդրում եմ հայտնել հետեւյալ հասցեով՝ ՀՀ, Տավուշ, Վանաձոր, Զորյանի 21/59, հեռ. 4-38-05:

Լուծարվում է «ԱՌ-Յի» ՓԲԸ գրանցված Սպանդարյանի շրջանում: Վկայական 01Ա033444 գրանցման թիվ 286.120.02698 ամսաթիվը 19.04.1997 թ.: Պարտատերերը երկամսյա ժամկետում դիմեն Երեւան, Մաշտոցի 18, հեռ. 45-21-46:

Հայաստանի Հանրապետությունում ԱՄՆ-ի դեսպանատունը հրավիրում է ձեզ մասնակցելու

Փակ ծրարներով աճուրդի, որի ընթացքում վաճառվելու են հետեւյալ ապրանքները՝ գրասենյակային եւ բնակարանային կահույք, բնակարանային հարմարանք եւ սարքավորումներ, համակարգիչներ եւ բաղկացուցիչ մասեր, ավտոմեքենաներ եւ զանազան այլ իրեր: Վաճառքը տեղի կունենա դեսպանատան պահեստում, որի հասցեն է՝ Չարբախ, Արարատյան փողոց 90: Սույն միջոցառումը տեղի կունենա օգոստոսի 4-ին եւ 5-ին, ժամը 9:00-13:00:
Սույն աճուրդի ապրանքատեսականու հետ ծանոթությունն անվճար է: Ծանոթության ընթացքում ձեզ կտրվի վաճառվող լոտերի ցուցակը: Լոտերը կվաճառվեն «այնպես, ինչպես կան», այսինքն ԱՄՆ-ի դեսպանատունը չի երաշխավորում գնված ապրանքների որակը:
Գրանցման համար նախատեսված 3000 դրամ անվերադարձ գումարը հնարավորություն կտա մասնակցին ներկայացնել գնային առաջարկ 5 լոտի համար: Փակ, կնքված ծրարները գների առաջարկներով կընդունվեն աճուրդի վայրում վերոնշյալ օրերին մինչեւ ժամը 13:30:
Աճուրդի արդյունքները կհրապարակվեն դեսպանատանը, աճուրդից 2 օր հետո՝ օգոստոսի 7-ին, ժամը 13:00-ից: Աճուրդի հաղթողների ցուցակը կփակցվի ԱՄՆ-ի դեսպանատան հայտարարությունների տախտակին, ինչպես նաեւ պահեստի տարածքում:
Գնված ապրանքների համար վճարումները պետք է կատարվեն միայն ԱՄՆ տարադրամով: Բոլոր գնումները համարվում են վերջնական: Գնված ապրանքները ստանալու օրերն են՝ օգոստոսի 8-ին, 13:00-17:00, ինչպես նաեւ օգոստոսի 9-ին եւ 10-ին, 9:00-17:00:
Գնված, սակայն ժամանակին չվերցված ապրանքները կրկին կհամարվեն ԱՄՆ դեսպանատան սեփականությունը:
Հաջողություն եւ բարի գնումներ:

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

29 հուլիս

9.00 Հայլուր
9.20 Հիփ շոփ
9.50 Սեզամ, բացվիր
10.20 Մանուկի կոդակ
10.30 Մարգաշխարհ
11.00 Գ/ֆ «Ռոբինզոն Կրուզոյի կյանքը եւ անհավանական արկածները»
12.30 Մուլտֆիլմեր «Նարգիզ», «Քաղցր մոլորակը»
13.00 Ձագի վարժանքը
17.00 Հայլուր
17.20 Ոսկեփորիկ
17.50 Հող եւ ջուր
18.10 Բարի ախորժակ
18.30 Գեւորգ Մուրադյանը 7 պատասխաններում
19.00 Խորան լուր
19.10 «Հանրով լրեր»
(Նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Ռուբիկոն+)
20.00 Կամուրջ
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
21.50 Զինուժ
22.30 Փաստագրական շարք «Վերջին օրը», «Գայանի կոտորածը»
22.45 Հայոց աշխարհներ
23.00 Բոհեմ
23.40 Հայլուր
00.00 Գ/ֆ «Ազատանդպողով երկինք»

11.05 Շեյփինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
11.30, 15.15 Մուլտֆիլմ
12.15 Համերգ. Գ. Դավթյան
13.30 Գ/ֆ «Յեսարան Լուսնից»
15.00 Հրապարակ
16.00 Միջազգային խաղարկության մեջ
16.30 Գ/ֆ «Կովկասի գերուհին»
18.00 Համերգ
18.30 Հմայիչ
19.05 Չոզիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Երաժշտական ընդմիջում
20.10 Գիտաստղեր
20.30 Գ/ֆ «Իշխանուհի Դեյզին»
22.10 Համերգ. Գառնի-2000
23.15 Ոստիկան
00.00 Գ/ֆ «Փոխարինողը»
(Սուրհանդակ)

9.00 Նորություններ
9.10 Հոգեւոր հովվի խոսքը. մեծարգոյիս Կիրիլ
9.25 Սերիալ «Կուստոյի թիմի բոլոր ճանապարհորդությունները»
10.20 Նկարիչ, հարմոն սփռեի
10.50 «Երալաշ»
11.00, 16.00 Նորություններ
16.10 Սերիալ «Լեոնցին»
17.00 Յոթերորդ զգայարան
17.40 Նշանավոր մարդկանց կյանքը. Միխայիլ Ժվանեցկի
18.10 Գլուխկոտրուկ
19.00 Նորություններ
19.10 Կանանց պատմություններ
19.45 Սիրիր ինձ. Սոֆիա Ռոտարու
20.45 «Երալաշ»
21.00 XXII մոսկովյան կինոփառատոնի փակումը
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/ֆ «Ամեն ինչի մեղավոր ցրիչն է» (դերերում Դ. Մուր, Բ. Բրաուն, Մեծ Բրիտանիա, 1992 թ.)
00.15 Գ/ֆ «Սպանելու ժամանակն է» (դերերում Ս. Բալոք, Ս. Լ. Ջեքսոն, Ք. Սփեյսի, ԱՄՆ, 1996 թ.)

РТР

9.00 Կինոնկար երեխաների համար «Մեյ» (ԱՄՆ)
10.30 РТР-ի փոստը
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.45 «Հարյուրը մեկին»
12.35 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
13.05 Սերիալ «Ընկերները-2»
13.35 Ոսկե բանալի
14.00, 21.00 Լուրեր
14.20 Ցերեկային սեանս. մելոդրամ «Արգելված սեր» (Հնդկաստան)
16.30 Վավերագրական ֆիլմի պրեմիերա «Եղբայր 2000»
17.10 Երկիր մոլորակ
18.05 «Երեկոներ ֆիլհարմոնիայում». Յակով Գորդին
19.05 Իմ ընտանիքը
20.05 Երկու ռոյալ
21.45 «Անշլագ» եւ ընկ.
22.50 Կինոյի ժամ. Իգոր եւ Արկադի Լիվանովները, Մարինա Զուդինան «Եռամենտրանին ազնվացնել» ֆիլմում (Ռուսաստան)
01.20 Վերջին սեանս. Ռոուզ Մակգոուենը «Մարմնավորված սատանան» ֆիլմում (ԱՄՆ)
03.00 «Ֆորմուլա-1» կարգի ավտոմրցարշավի աշխարհի առաջնություն

30 հուլիս

10.05 Առավոտ լուսո
10.15 Բարեւ
11.45 Շախմատ-64
12.00 Զինուժ
12.35 Մուլտսերիալ «Թզվաները» (16-րդ, 17-րդ սերիաներ)
13.30 Մարդը եւ բնությունը
14.00 Փաստագրական շարք «Մնաս բարով, XX դար. 1946 թ.»
15.00 «Լեգո» հեռուստամրցույթ
15.25 Մուլտ
15.50 Մուլտֆիլմ «Ալվան ծաղիկը»
16.30 Ազդարար
17.00 Հայրիկաց տներ
17.10 «Ես եւ դու» շոու-ծրագիրը
18.10 Բարի ախորժակ
18.30 «Կարիճալ»
19.00 Ակունքներ
19.30 Երկիր ավետյաց
20.00 «Ոսկե ցլիկի» հետքերով
20.30 Ինչ կա-չկա
21.00 Կիրակնօրյա «Հայլուր»
21.40 Մանրամասներ
21.55 8 1/2. Գ/ֆ «Բարի լույս, Վիեննա»

11.05 Շեյփինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
11.30, 15.40 Մուլտֆիլմ
12.00 Գ/ֆ «Ազատ որսորդը»
13.30 Համերգ. Գառնի-2000
14.45 Գանձերի կղզին (7-րդ մաս)
15.00 Հրապարակ
15.15 Ի դեպ
15.40 Հետագիծ
16.30 Մեյ-դեյ
17.00 Գ/ֆ «Մենք ենք, մեր սարերը»
18.30 Ոստիկան
18.45 Բեմ առ բեմ
19.45 Օլյայի օրագիրը
20.00 Գ/ֆ «Իշխանուհի Դեյզին»
21.30 Համերգ. Ֆորշ
22.40 Վավ. ֆիլմ
23.00 Յոթ ֆաս
23.35 Վ/ֆ «Մեր դարը»
1.00 Գ/ֆ «Վնաս»

9.00 Նորություններ
9.10 Ծառայում եմ Ռուսաստանին
9.40 Դիսնեյ-ակումբ «Ալադին»
10.10 Վաղորդյան աստղ
11.00 Նորություններ
11.10 Կոփյոլի «Անկուրյ նոթերը»
11.30 Քանի դեռ բոլորը տանն են
12.05 Սերիալ «Ալֆ»
12.35 Առողջություն
13.05 Գ/ֆ «Երանիկ «Շչուկայի» հրամանատարը»
15.15 Ճանապարհորդների ակումբ
16.00 Նորություններ
16.10 Սերիալ «Լեոնցին» (2-րդ սերիա)
17.05 Ամեն ինչ հնարավոր է
17.25 Դիսնեյ-ակումբ «Վինի Թուխի նոր արկածները»
18.20 Արծաթե գունդ. Երկու սենոր
19.00 Նորություններ
19.15 «Երալաշ»
19.25 Մեծ ծիծաղի համայնապատկեր
20.15 Գ/ֆ «Երեք գումարած երկու» (դերերում Ն. Կուստինսկայա, Ն. Ֆատեեւա, Ա. Միրոնով, Եվ. Ժարիկով, 1963 թ.)
22.00 Ժամանակ
23.00 Գ/ֆ «Բարբարոս Քոնանը» (դերերում Ա. Շվարցենեգեր, Դ. Էրլ-Ջոնս, Մ. ֆոն Սյուդով, ԱՄՆ, 1981 թ.)
01.25 Ֆուտբոլի ժամանակը
02.10 Գ/ֆ «Հարցազրույց» (դերերում Ֆ. Ֆելինի, Մ. Մաստրոյանի, Ա. Էկբերգ, Դ. Կոլլի, Իտալիա, 1986 թ.)

РТР

9.00 «Վիկտորիա» զինվորական երգի փառատոն
10.20 Մանկական շուրջերով
10.50 Բարի լույս, երկիր
11.30 «Անշլագ» եւ ընկ.
12.25 «Քաղաքիկ»
13.00 Ռուսական լոտո
13.40 Մուլտծրագիր
14.00, 21.00 Լուրեր
14.20 Ցերեկային սեանս. Լեոնիդ Կուրավլյովը «Դու ինձ, ես քեզ» ֆիլմում
16.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
16.55 «Ֆորմուլա-1» կարգի ավտոմրցարշավի աշխարհի առաջնություն
19.10 Կինոյի ժամ. Ջեկի Չանը «Ցանցառների եղբայրական արձակուրդը» ֆիլմում (ԱՄՆ)
21.45 Կինոյի ժամ. Աննա Սամոխինան, Սերգեյ Նիկոնենկոն «Երեւում կոտեկանոց թխահեր կինը» ֆիլմում
23.30 «Իմ սիրո խաղաղը». Լեւ Լեշչենկոյի համերգը
01.10 Վերջին սեանս. Քիմ Բեյսինջերը «Կարեն Սաֆֆո ջ լույս դեռ է» ֆիլմում (ԱՄՆ)

31 հուլիս

9.00 Հեռուստասերիալ «Ջենիֆեր Գոնզագա»
10.00 Կիրակնօրյա «Հայլուր»
10.35 Երաժշտական կինոնկար «Հնչում է դուդուկը»
11.00 Ազգային ժողովի նիստում
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Մուլտսերիալ «Թզվաները» (17-րդ սերիա)
17.45 Իմ տունը
18.00 Հեռուստասերիալ «Ջենիֆեր Գոնզագա»
19.00 Հենց այնպես
19.15 Լաբիրինթոս
19.40 Փաստագրական կինոնկար «Ժողովրդի դերասանը. Հրաչյա Ներսիսյան»
20.00 Ձեռագիր
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Հեռուստակապարոց
21.50 Ուղեւորություն դեպի Արցախ
22.15 Կուլիսների ետեւում
22.35 Փաստագրական շարք «Մնաս բարով, XX դար. 1947 թ.»
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

19.05 Չոզիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Ավեստա
20.30 Վ/ֆ «Քո տունը»
22.05 Գ/ֆ «Սերոպյան-2»
0.35 Ակնթարթ
0.40 Գ/ֆ «Սահացու երեկո»
(Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «80 օր աշխարհի շուրջը»
16.40 Աստղային ժամ
17.10 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
17.45 Համով պատմություններ
17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
19.00 Նորություններ
19.30 «Սպիտակ թութակ»
20.15 Գ/ֆ «Նեյլոն 100 տոկոս» (դերերում Վ. Բասով, Վ. Էտուշ, Լ. Կուրավլյով, 1973 թ.)
22.00 Ժամանակ
22.45 Սերիալ «Հազարամյակ»
23.40 Էդ. Ռաձինսկի. «Նրբանկիրք դարի վախճանը»
00.25 Դետեկտիվ «Մայք Համմեր»
01.20 Նորություններ
01.35 «Պարանորմալ երեւույթներ. Փակ դոսյե»

РТР

6.50, 7.15, 7.30, 8.30, 9.40, 10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20, 9.30 Ընտանեկան նորություններ
7.50, 8.50, 9.50 Մոսկվայի նորություններ
8.15, 10.15 Սեւով սպիտակի վրա
8.20 РТР-ի փոստը
8.35 Հեռուստատեսային ՀՄՍ
10.35 Մուլտսերիալ «Նոյյան տապան» (ԱՄՆ)
11.00 Սերիալ «Մանուելա»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.25 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.25 «Մարինա Ռոշչա»
15.30 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.20 Սերիալ «Հասարակ ճշմարտություններ»
18.30 Ինքդ քեզ ռեժիսոր. ընտրանի
19.00 Սերիալ «Կոմսուհի դը Մոնսորո»
20.00 Սերիալ «Կոմիսար Ռեքսը» (Ավստրիա-Գերմանիա)
21.35 Հերթապահ բաժանմունք
21.50 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
23.40 Գեորգի Մարտինյուկը, Լեոնիդ Կանեւսկին, Էլզա Լեժդեյը «Հետաքննությունը վարում են գիտակները» սերիալում
00.45 Ռինգ-2000
01.55 Ֆուտբոլ+TV

@rminco Global Telecommunications **Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:**

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1302 Տպաքանակը 3000 Ստորագրված է տպագրության 28. 07. 2000 Գինը 100 դրամ